

ANBRAGTE BØRN I TAL

KVANTITATIVE ANALYSER AF DATA OM BØRN, DER ER ANBRAGT
UDEN FOR HJEMMET MED FOKUS PÅ SKOLEGANG

08:14

DEL 1

08:14

ANBRAGTE BØRN I TAL

KVANTITATIVE ANALYSER AF DATA OM BØRN, DER ER
ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET, MED FOKUS PÅ SKOLEGANG

DELRAPPORT 1

DINES ANDERSEN

KØBENHAVN 2008

SFI - DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

ANBRAGTE BØRN I TAL. KVANTITATIVE ANALYSER AF DATA OM BØRN, DER ER ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET, MED FOKUS PÅ SKOLEGANG. DELRAPPORT 1

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk

Afdelingen for Børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Frank Ebsen, Den Sociale Højskole i København

Anne-Dorthe Hestbæk, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Geert Jørgensen, Landsforeningen af Opholdssteder og Skolebehandlingstilbud

Pernille Kvarning, Kommunernes Landsforening

Rasmus Larsen Lindblom, Velfærdsministeriet

Henrik B. Lauridsen, Foreningen af Danske Døgninstitutioner

Nina Ludvigsen, Socialpædagogernes Landsforbund

Bjarne Nielsen, Pædagogiske Psykologers Forening

Henrik Egelund Nielsen, Dansk Socialrådgiverforening

Elsebeth Schmidt Petersen, Undervisningsministeriet

Inge Svendsen, Undervisningsministeriet

Ivan Thaulow, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

ISSN: 1396-1810

ISBN: 978-87-7487-889-5

Layout: Hedda Bank

Oplag: Netudgivelse

© 2008 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
	Data	7
	Mindst halvdelen er i skolealderen	8
	Begrundelserne for anbringelse	8
	Hvor anbringes børn og unge?	8
	Flest går på en almindelig skole	9
	– Men bagerst i klassen	10
	Anbringelse er en langstrakt proces	10
	Halvdelen kommer fra et hjem uden far	11
1	BØRN, DER BLEV ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET I 2006	13
	Registrets indhold om afgørelser, sager og personer	14
	De nye anbringelser i 2006	17
	Før beslutning om anbringelse	31
	Konklusion	35

2	SKOLEGANG BLANDT 11-ÅRIGE ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET	39
	Datamaterialet	39
	Hvor undervises børnene?	45
	Klassetrin og indlæringsniveau	48
	En prognose for barnets muligheder	53
	Skolen til hverdag	55
	Problemer i skolen	58
	Konklusion	63
3	SAMMENFATNING	67
	LITTERATUR	71
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2007	73

FORORD

Forskning om børn og unge, der har været anbragt uden for hjemmet, peger på skolegang og uddannelse som en potentiel beskyttelsesfaktor for denne vanskelig stillede gruppe i befolkningen. Samtidig konstateres det, at undervisningen af anbragte børn generelt er mangelfuld og muligvis er præget af ringe opmærksomhed fra myndigheders side. Folketinget har besluttet at sætte fokus på den undervisning, børn og unge, som er anbragt uden for hjemmet, tilbydes, og efter aftale med Undervisningsministeriet gennemfører SFI et forskningsprojekt om *Anbragte børns skolegang*. Det består af to kvalitative projekter om, henholdsvis hvilken rolle den undervisningsmæssige vinkel spiller i visitationen til anbringelse, og hvordan der samarbejdes omkring skolegang for børn, der undervises uden for deres anbringelsessted såvel som på anbringelsessteder med intern undervisning. Interviewdata til disse projekter er indsamlet i 2007. Samarbejdsprojekterne suppleres med kvantitative analyser af eksisterende data vedrørende anbragte børn og unge. Kilderne hertil er dels Danmarks Statistik og Ankestyrelsens statistik over sagsafgørelser i 2006 vedrørende børn og unge, som anbringes uden for hjemmet, dels SFI's forløbsundersøgelse af børn, der er født i 1995, og som er eller har været anbragt uden for hjemmet. Den seneste dataindsamling fandt sted i 2007. I denne rapport fremlægges de kvantitative analyser af data fra disse kilder, idet fokus så vidt muligt er rettet mod temaet skolegang. Med

hensyn til SFI's forløbsundersøgelse vil mere udførlige analyser, hvor data fra registre i Danmarks Statistik også indgår, blive publiceret senere i en rapport fra forløbsundersøgelsen.

København, maj 2008

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Anbragte børns undervisning er emnet for dette projekt i tre dele, som SFI har udført for Undervisningsministeriet. Formålet er at belyse samarbejdet mellem de involverede instanser vedrørende *visitering* af børn og unge til anbringelse uden for hjemmet og samarbejdet omkring *undervisningen* af de anbragte børn og unge. I denne første del analyseres med udgangspunkt i eksisterende data de anbragte børns og unges forhold med særligt henblik på deres skolegang.

DATA

Det ene materiale er *Ankestyrelsens årsstatistik* over afgørelser i sager vedrørende anbringelse uden for hjemmet af børn og unge i 2006. Det kan kort beskrives som en produktionsstatistik, der på tværsnitsbasis viser tal for afgørelser i en given periode og hvilke kendetegn, der knytter sig til afgørelserne. Det andet materiale er *SFI's egen forløbsundersøgelse* af børn fra 1995-årgangen, der er eller har været anbragt uden for hjemmet. Alle børn i denne database er med andre ord lige gamle, og der er således slet ingen data om anbragte unge over 11 år.

MINDST HALVDELEN ER I SKOLEALDEREN

Den forskellige karakter af databaserne træder tydeligt frem, når man ser på forhold, der er aldersafhængige. Ifølge Ankestyrelsens årsstatistik for 2006 blev der dette år afgjort ca. 3.500 sager vedrørende anbringelse af børn og unge i alderen 0-18 år. På grund af gengangere er antallet af berørte børn og unge lidt lavere, ca. 3.200. Det er i meget vid udstrækning teenagere, der anbringes uden for hjemmet. I det samlede billede fylder de unge derfor langt mere end småbørnene. To ud af tre nyanbragte er i alderen 12-17 år. Aldersgruppen 15-17-årige udgør alene knap 45 pct. af de nyanbragte. Set gennem skolebriller er det værd at hæfte sig ved, at gruppen 7-14 år bidrager med 40 pct. af de nyanbragte børn. Regnes de 15-årige med, kan vi sige, at i hvert fald *halvdelen af alle anbringelser vedrører børn og unge i den undervisningspligtige alder.*

BEGRUNDELSERNE FOR ANBRINGELSE

Det spiller en afgørende rolle, hvor gamle børnene og de unge er ved anbringelsens start – dels for årsagen til anbringelsen, dels for de foranstaltninger, der sættes i værk. For hver ottende anbragte barn/ung ligger årsagen til anbringelse uden for hjemmet udelukkende i omgivelserne, idet forældrene ikke har evnet at give barnet en tryk opvækst. Det er primært de helt små børn, dette gælder for. Hvor børnene/de unge selv har vanskeligheder at slås med, angives disse hyppigst at være *generelle adfærds- og tilpasningsproblemer* samt beslægtet hermed *problemer i fritid, venskaber og netværk*. Desuden spiller *skoleproblemer* en betydelig rolle. Alle disse problemer synes at kulminere i 12-14-årsalderen.

HVOR ANBRINGES BØRN OG UNGE?

Samlet set placeres lidt over halvdelen på døgninstitutioner og opholdssteder, mens en fjerdedel kommer i familiepleje, og en lille femtedel enten kommer på efterskole eller ud at bo på eget værelse. De sidste foranstaltninger retter sig naturligt nok mod de ældste. Og mens anbringelse i plejefamilie er den dominerende løsning for børn i førskolealderen og

lidt op i skolealderen, er det først i teenageårene, man for alvor gør brug af de socialpædagogiske opholdssteder.

Det går som en rød tråd gennem rapporten, at der på næsten alle områder er forskelle mellem børn, der er anbragt i familiepleje, og børn, der bor på en institution. Førstnævnte gruppe har færre og knap så tunge problemer at slås med som de institutionsanbragte børn. Institutionerne med deres specialuddannede personale og ofte målrettede behandlingsapparat tager sig af de komplicerede problemer, mens plejefamilierne tager sig af børn, hvis problemer har en mindre tyngde og ganske ofte ligger i deres omgivelser (forældres manglende forældreevne) snarere end hos barnet selv. De familieanbragte børn er gennemgående fjernet fra hjemmet på et tidligere tidspunkt i deres liv end de børn, som er anbragt på en institution.

FLEST GÅR PÅ EN ALMINDELIG SKOLE

Før de blev anbragt, gik ca. 70 pct. af de børn og unge, der var i den undervisningspligtige alder, i en almindelig skole. Til sammenligning modtager en tilsvarende andel af de 11-årige under anbringelsen et almindeligt undervisningstilbud i folkeskolen. Folkeskolen er således både før og under anbringelsen ramme om hovedparten af de anbragte børns undervisning. Det skal imidlertid nævnes, at Ankestyrelsens delvise mangel på oplysninger om skoleforhold før anbringelsen muligvis skyldes, at 10-15 pct. ikke modtog undervisning i en periode op til anbringelsen.

En mindre gruppe af de anbragte børn er psykisk udviklingshæmmede. Deres livssituation er ganske speciel, hvilket kommer stærkt til udtryk, når fokus rettes mod deres undervisning. Her er et felt, hvor det er uden mening at vurdere dem efter samme målestok, som bruges over for deres jævnaldrende. I de statistiske analyser lønner det sig derfor at holde de psykisk udviklingshæmmede i en kategori for sig.

Set over en bred kam har de anbragte børn det vanskeligere i skolen, end børn i almindelighed har. Men det skal også bemærkes, at der er lige så store forskelle inden for gruppen af anbragte børn, som der er blandt børn i almindelighed. Således er en fjerdedel af de anbragte 11-årige karakteriseret ved, at deres fjernelse fra hjemmet ikke er begrundet i deres egne forhold, men i forældrenes manglende evne til at give dem en tryk opvækst; de har været anbragt i en længere årrække; har ingen diag-

nose på alvorlig sygdom eller handicap, og på SDQ-skalaen, som er et spørgeskemabaseret mål for børn og unges personlige styrker og svagheder, falder de inden for normalområdet. Det får os til at tro, at disse børn har potentiale til at klare sig nogenlunde på lige fod med andre børn, der er så heldige at kunne bo hjemme i familien. I den anden ende af spektret findes en halvt så stor gruppe, som bærer på de modsatte karakteristika, og som typisk bor på en institution.

– MEN BAGERST I KLASSEN

Hovedparten af de anbragte børn rummes inden for den kommunale folkeskole med tilhørende specialundervisning. Knap halvdelen modtager faktisk et ganske almindeligt undervisningstilbud (uden specialundervisning). Men for en del af børnene kniber det indlæringsmæssigt at holde trit med de andre børn. Der er klart flere omgængere blandt de anbragte, ligesom andelen, der (efter de daværende regler frem til skoleåret 2006/07) vurderes at kunne få problemer med at nå et niveau, som berettiger til at gå op til afgangsprøven i 9. klasse, er en del højere end i hele årgangen.

ANBRINGELSE ER EN LANGSTRAKT PROCES

En anbringelse uden for hjemmet er både et voldsomt indgreb over for barnet eller den unge og en bekostelig foranstaltning for det offentlige. Derfor skal kommunen være tilbageholdende og først forsøge sig med forebyggende tiltag. I 2006 havde ca. 30 pct. af de nyanbragte børn og unge imidlertid ikke modtaget nogen form for forebyggende indsats før anbringelsen. Disse sager har altså haft et akut præg, som gjorde, at der så at sige måtte handles her og nu. Initiativtagerne til den slags sager har hyppigere end i andre sager været sundhedspleje, politi/domstol og personer i familiens omgangskreds.

Hovedparten af sagerne må dog ses som kulminationen på et længere forløb, hvor forebyggende indsatser uden tilstrækkelig effekt har været forsøgt. Her ligger initiativet oftere i hænderne på kommunen (socialforvaltningen), skolen eller daginstitutionen.

HALVDELEN KOMMER FRA ET HJEM UDEN FAR

Knap halvdelen af de nyanbragte børn i 2006 kom fra et hjem, hvor den biologiske far var fraværende. I befolkningen som helhed er den tilsvarende andel blot en tredjedel heraf. Alt andet lige er familier med en enlig mor mindre robuste over for problemer af forskellig art end familier, hvor moderen har en mand at dele forældreansvaret med.

BØRN, DER BLEV ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET I 2006

ANALYSER AF DATA FRA ANKESTYRELSEN

Statistisk set har anbringelsesområdet været sparsomt belyst. Det rettes der i disse år op på. Således er en forholdsvis ny, løbende statistik fra Ankestyrelsen med til at sætte fokus på børn og unge, der anbringes uden for hjemmet. Ankestyrelsens statistik bygger på oplysninger fra de sager rundt om i kommunerne, som har ført til en afgørelse om anbringelse eller ændring i en eksisterende anbringelse. Registret blev oprettet med virkning fra 2006, og dets implementering faldt tidsmæssigt sammen med kommunalreformens gennemførelse. Dette har formentlig haft en vis betydning for en forsinket indrapportering fra de oprindelige kommuner, og i visse tilfælde har de nye storkommuner taget forbehold for datakvaliteten.

SFI startede i 2003 en forløbsundersøgelse af børn fra 1995-årgangen, der er eller har været anbragt uden for hjemmet. Forløbsundersøgelsen baseres dels på forskellige former for spørgeskemadata, dels på registerdata fra Danmarks Statistik.

Denne rapport har til formål at angive en talmæssig ramme for problemstillingerne i de to kvalitative delprojekter (2 og 3), som rapporteres særskilt. Denne rapport bygger endvidere på analyser af data vedrørende 2006, der er stillet til rådighed af Ankestyrelsen, men i en form, som betyder, at resultaterne kan afvige fra årsstatistikens opgørelser. Analysemulighederne har været begrænset af den foreliggende statistiks opbygning.

Mens tællingsenheden i Ankestyrelsens statistik er *afgørelsen*, er den statistiske enhed i dette kapitel *barnet*. Det medfører, at analyserne her baseres på et *udsnit af data* fra det første år, og resultaterne vil af den grund ikke være fuldt sammenlignelige med de resultater, der er offentliggjort i Ankestyrelsens årsstatistik for 2006.

Analyserne er landsdækkende, men søger også at påvise eventuelle forskelle mellem de fem regioner.

REGISTRETS INDHOLD OM AFGØRELSER, SAGER OG PERSONER

Ankestyrelsens statistik over børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, bygger på oplysninger fra de sager rundt om i kommunerne, som har ført frem til en afgørelse om anbringelse eller en ændring heri. Da kommunerne har pligt til at indberette disse sager, rummer registret i princippet *alle* sager. Statistikken vedrører børn og unge, hvilket vil sige personer under 18 år. Men der kan også optræde unge på 18 år og derover i statistikken. Det skyldes, at foranstaltningen, *efterværn*, der sættes i værk efter det fyldte 18. år som en fortsættelse af et anbringelsesforhold, må anses for et integreret led i foranstaltningerne for disse børn og unge, og derfor naturligt hører hjemme under dette statistikområde.

Statistikens opbygning er afgørende for, hvilke beskrivelser og analyser det er muligt at foretage. Derfor skal de elektroniske indberetningsskemaer præsenteres kort.

Den grundlæggende enhed i registreringssystemet er *afgørelsen*. Det skal understreges, at der er forskel på en sag og en afgørelse. En afgørelse kan altid henføres til en bestemt *person* og et *tidspunkt*. Desuden har afgørelsen et indhold. I indberetningsskemaerne opereres med flere *typer af afgørelser*, defineret ved afgørelsens indhold. Det er her, forskellen mellem en sag og en afgørelse viser sig. *En sag* om anbringelse kan have flere aspekter eller delproblemer. For eksempel kan en sag indebære, at barnet skal bo et andet sted, at det skal skifte skole, og at forældrene skal tilbydes hjælp. Hvert element kræver sin egen afgørelse, og sagen i sin helhed rummer derfor flere samtidige afgørelser.

Afgørelserne kan enten vedrøre *nye sager* eller *løbende sager*. En sag om anbringelse slutter, når anbringelsen ophører (dvs. barnet hjemgives). Det er en ny sag, hvis der træffes senere afgørelse om fornyet anbringel-

se, og den håndteres på samme måde som første gang, barnet blev anbragt. Da sagen først afsluttes, når anbringelsen ophører, følger det, at der hen over årene kan træffes mange afgørelser inden for den samme sag. Ligesom der altså på samme tid kan træffes flere enkeltafgørelser i den samme sag.

Eksempel på et forløb:

1. Der træffes afgørelse om et barns anbringelse
2. Anbringelsen effektueres (barnet ankommer til stedet A)
3. Afgørelse om ændring i anbringelsen
4. Ændringen effektueres (barnet flyttes fra A til B)
5. De facto-ophør af anbringelsen (barnet stikker af fra opholdssted B)
6. Afgørelse om hjemgivelse (ophøret af anbringelsen legaliseres ved, at barnet formelt hjemgives)
7. Der træffes afgørelse om på ny at anbringe barnet uden for hjemmet
8. Den nye anbringelse effektueres (barnet ankommer til opholdssted C).

I eksemplet er der to anbringelsesforløb eller sager. Det første dækker punkt 1-6 og er afsluttet. Det næste går fra punkt 7 og fremefter. Det er den løbende (uafsluttede) anbringelse.

Afgørelsen vedrører altid én bestemt person. Skulle det i en konkret sag blive besluttet at anbringe flere søskende uden for hjemmet, skal der således foretages særskilte indberetninger om hver af disse søskende. Herved sikres, at der ikke er tvivl om, hvilken afgørelse der er truffet for det enkelte barn.

Overordnet skelnes mellem afgørelser om anbringelse af børn og unge i *nyoprettede sager*, dvs. sager om børn og unge, som forud for afgørelsen ikke var anbragt uden for hjemmet (punkt 1 og 7 i eksemplet ovenfor), og sager om børn og unge, i hvis anbringelse der er sket *ændringer* i (punkt 3 og 6 ovenfor). For den enkelte person kan der således med tiden blive opsamlet en første afgørelse om anbringelse samt et antal efterfølgende afgørelser om ændringer i forhold ved anbringelsen (fx ændret handleplan, skift af opholdssted og skoleskift). På Ankestyrelsens hjemmeside¹ findes vejledninger til de elektroniske indberetningsskema-

1. [Http://www.ankestyrelsen.dk/](http://www.ankestyrelsen.dk/).

er. I *skema 1: Oprettelse af sag* registreres dels grundoplysninger om barnet/den unge og forældrene, dels oplysninger om selve anbringelsen. Når/hvis der senere sker ændringer i anbringelsen, registreres disse ændringer i *skema 2: Opfølgning og andre sagshændelser*. Skemaet er opdelt i 7 sektioner, som hver især relaterer til en bestemt type af opfølgning (fx ændret anbringelsessted, generel vurdering af indsats og handleplan, hjemgivelse/ophør). Hver sektion kan opfattes som et særskilt skema. Da en enkelt sagsbehandling godt kan munde ud i flere samtidige ændringer (sagshændelser), betyder det, at der i samme sagsbehandling kan ske registrering inden for flere af de 7 sektioner. I statistikken vil der følgelig optræde flere afgørelser med reference til samme sagsbehandling. Den grundlæggende enhed er som nævnt afgørelsen (sagshændelsen). Sker der senere nye ændringer i anbringelsesforholdet, vil disse ændringer blive registreret i et nyt skema 2. Indtil sagen afsluttes ved, at anbringelsen ophører, kan der således ophobes et antal skema-2-afgørelser (nogle af dem måske inden for samme år). Ankestyrelsen får indberettet langt flere ændringer i anbringelsens forhold, end der rapporteres nye anbringelser. I 2006 drejede det sig om 3.573 nye anbringelser og 11.826 ændringer (Ankestyrelsen, 2008).

Formålet med dette kapitel er som nævnt at beskrive en gruppe *børn* på grundlag af et materiale, hvis grundlæggende enhed er *afgørelser*. Det har derfor været nødvendigt at omlægge Ankestyrelsens materiale, så det fremstår børneorienteret i stedet for afgørelsesorienteret. Det er nemlig vigtigt, at det enkelte barn kun optræder i én case (eller sag) i det materiale, vi skal bearbejde. Som beskrevet ovenfor består en sag altid af et besvaret *skema 1* (oprettelse af sag) samt eventuelt af en eller flere besvarede sektioner i *skema 2* (opfølgning og andre sagshændelser). For hvert barn eller ung er udvalgt den nyeste skema-1-besvarelse fra 2006. I eksemplet ovenfor svarer det til sagen, der starter med punkt 7. Som følge heraf er den afsluttede anbringelse (punkt 1-6) sorteret fra. Det er grunden til, at de 3.573 nye anbringelser i 2006 er reduceret til et datamateriale bestående af 3.184 forskellige børn og unge, som oplevede at blive anbragt uden for hjemmet i 2006. Nogle af dem har en tidligere, afsluttet anbringelse (også i 2006) i den 'personlige rygsæk', uden at det vil fremgå af det materiale, vi har bearbejdet.

Det skal endelig nævnes, at Ankestyrelsens statistik beskriver produktionen af afgørelser i anbringessager i løbet af et år. Statistikken

kan derimod ikke give en samlet statusopgørelse over alle anbragte børn og unge pr. en bestemt dato. For at få det må man gå til Statistiske Efterretninger (Danmarks Statistik, 2007), der opgjorde det samlede antal børn og unge anbragt uden for hjemmet pr. 31. december 2005 til 13.901 personer. Tallet har i de senere år ligget stabilt på ca. 14.000 og var ifølge Ankestyrelsens årsstatistik for 2006 på 14.276 personer.

DE NYE ANBRINGELSER I 2006

HVOR GAMLE ER BØRN OG UNGE, DER ANBRINGES?

Hvor gamle er børnene og de unge, når det besluttes at anbringe dem uden for hjemmet? Den alder, vi har kendskab til, er alderen ved anbringelsessagens start. Vi ved ikke, om det er den første anbringelse i barnets/den unges liv, eller om der ligger en tidligere 'anbringelseskarriere' forud for denne sag. Vi kan altså ikke vise aldersfordelingen *første gang* børnene/de unge anbringes uden for hjemmet, men blot hvor gamle de børn og unge, hvis anbringelsessag startede i 2006, var på dette tidspunkt. Et er dog sikkert: de førstegangsanbragte børn er yngre end aldersfordelingen i tabel 1.1 viser.

De 3.184 børn, der ifølge Ankestyrelsens materiale blev anbragt uden for hjemmet i 2006, fordeler sig aldersmæssigt som vist i tabel 1.1. Fordelingen svarer til fordelingen af de 3.573 børn og unge i Ankestyrelsens årsstatistik. En sjettedel blev anbragt, endnu inden de var kommet i skolealderen. Næsten lige så mange blev anbragt i de første skoleår frem til 11-årsalderen. Det vil sige, at ca. 30 pct. af de anbragte børn kom hjemmefra inden teenageårene. Herefter tager anbringelserne fart, og de tre ældste årgange, de 15-17-årige, tegner sig for mere end 40 pct. af samtlige nye anbringelser. Denne aldersgruppe dækker såvel unge i slutningen af skolealderen som unge efter ophør af undervisningspligten. Vi kan derfor ikke angive noget præcist tal for, hvor mange af de anbragte børn og unge, der var i skolealderen. Skønmæssigt drejer det sig om mindst 50 pct., måske op til 60 pct.

Opdeles de anbragte børn og unge efter, hvilken af de fem nye regioner de hører til, finder vi ingen markante aldersforskelle.

TABEL 1.1

Anbragte børn og unge fordelt efter alder. Afgjorte nye sager i 2006 og statusopgørelse ultimo 2005.

Aldersgruppe	Nye anbringelser i 2006 ¹		Anbragte børn og unge pr. 31.12.05 ²	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
0-3 år	313	9,8	591	4,5
4-6 år	191	6,0	932	6,7
7-11 år	449	14,1	3.038	21,9
12-14 år	810	25,4	3.040	21,9
15-17 år	1.384	43,5	4.847	34,9
18-19 år	30	0,9	1.107	8,0
20-22 år	5	0,1	344	2,5
Uoplyst	2	0,1	0	0
I alt	3.184	99,9	13.902	100,2

1) Data fra Ankestyrelsen.

2) Data fra Danmarks Statistik.

Tabel 1.1 viser også mængden af anbragte børn og unge ved udgangen af året 2005. Ved en sammenligning af de to aldersfordelinger er der flere forhold, som må tages i betragtning. For nogle af de anbragte børn vil det vise sig, at anbringelsen bliver ganske langvarig, mens andre kun er anbragt for en kortere periode. Når mængden af anbragte børn opgøres, er der altså en vis portion, hvis sager blev afgjort for flere år siden. De er i mellemtiden blevet ældre, og det forskyder aldersfordelingen opad, når man ser på statusopgørelsen fra Danmarks Statistik. På den anden side gælder det for de korttidsanbragte børn og unge, at deres anbringelse uden for hjemmet (hvis den fandt sted først på året) kan være ophørt igen, når året rinder ud. I så fald vil de slet ikke indgå i statusopgørelsen. Det er vanskeligt at sige, hvad det betyder for aldersfordelingen i statusopgørelsen. Det afhænger af, om de korttidsanbragte fortrinsvis er yngre eller ældre børn og unge.

HVOR LÆNGE SKAL ANBRINGELSEN VARE?

Når en kommune skrider til en så indgribende foranstaltning for et barn som at anbringe det uden for hjemmet, må man have gjort sig nogle tanker om fremtiden. Hvad skal der ske? Og hvor længe skal anbringelsen stå på? Ved udarbejdelsen af barnets handleplan tager sagsbehandleren da også stilling til, hvor længe anbringelsen ventes at skulle strække sig. I mange tilfælde er det svært at svare på. Under alle omstændigheder

må en sådan forudsigtelse være behæftet med en stor usikkerhed. Ikke overraskende er dette punkt da også forbigået i hver sjette handleplan. Sagsbehandleren har tilsyneladende ikke kunnet svare fyldestgørende på spørgsmålet.

Til spørgsmålet om den forventede varighed af anbringelsen hører en række svarmuligheder (jf. tabel 1.2), som ikke er gensidigt udelukkende. For eksempel kan en 8-årig, der forventes at skulle være anbragt helt frem til det 18. år, placeres i to kategorier, nemlig i kategorien 'længere' (3 år og derover) og i 'til det fyldte 18. år'. Ved udformningen af svarmulighederne, hvor det primære kriterium er varigheden, synes det endvidere at have indgået som en forudsætning, at tidshorizonten under alle omstændigheder stopper ved det fyldte 18. år. Derfor kan varigheden ikke ses løserevet fra barnets alder på anbringelsestidspunktet. Det gør, at svarene bliver svære at fortolke.

TABEL 1.2

Anbragte børn og unge opdelt efter alder og fordelt efter forventet varighed af anbringelsen. 2006. Procent.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Midlertidig (0-2 mdr.)	8,6	8,9	5,8	7,8	5,1	6,5
Kortvarig (3-12 mdr.)	21,1	23,0	15,8	13,6	18,6	17,5
Afgrænset (under 3 år)	7,0	12,0	11,1	21,9	21,4	18,0
Længere (3 år og derover)	25,2	25,7	31,2	22,4	4,3	16,0
Indtil det fyldte 18. år	16,6	7,9	14,2	14,4	26,2	19,2
Til efter det fyldte 18. år	2,6	2,1	2,2	3,4	11,5	6,8
Ikke specificeret	13,4	15,7	15,4	11,3	8,0	10,8
Uoplyst	5,4	4,7	4,2	5,2	5,0	5,2
I alt	99,9	100,0	100,1	100,0	100,1	100,0
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

Ifølge tabel 1.2 forventedes hver fjerde ny anbringelse i 2006 at vare mindre end et år. Man kan på den anden side med en vis ret slå de tre kategorier: 'længere', 'indtil det 18. år' og 'til efter det 18 år' sammen og sige, at det overordnet handler om lange anbringelser, der formentlig først slutter, når den unge er blevet 18 år gammel. Dette er så ifølge handleplanen tidsperspektivet i anbringelsen for godt 40 pct. af de børn og

unge, som blev anbragt uden for hjemmet i 2006. Uanset deres aktuelle alder.

Ser vi specielt på de anbragte børn *i skolealderen*, gælder det, at op mod halvdelen skønnes at skulle være anbragt resten af deres skoletid. Hertil kommer, at der er usikkerhed omkring prognosen for hver femte eller sjette skolebarn. Kun ca. 20 pct. forventes at skulle være anbragt i kortere tid (under et år). Det er imidlertid kun en prognose, som i det konkrete tilfælde kan slå fejl. Men det er, hvad man har at holde sig til.

TABEL 1.3

Ophørte anbringelser af børn og unge i 2005, fordelt efter varighed af sidste anbringelse.

Varighed af sidste anbringelse	Anbragte børn og unge pr. 31.12.05	
	Antal ¹	Pct.
0-2 måneder	701	12,5
3-5 måneder	590	10,5
6-11 måneder	1.117	19,9
1-2 år	1.917	34,2
3-6 år	990	17,7
7 år og derover	291	5,2
I alt	5.606	100,0

Kilde: Danmarks Statistik.

1) Enheden er anbringelser og ikke børn/unge.

Når anbringelsen ophører ved barnets eller den unges hjemgivelse, er det muligt at se tilbage på hele anbringelsesforløbet og finde svar på spørgsmålet: hvor længe varede anbringelsen? Her er det ikke den forventede, men den faktiske varighed, der ses på. Tal for anbringelsens faktiske varighed finder vi hos Danmarks Statistik (tabel 1.3). Godt 40 pct. af de ophørte anbringelser i 2005 havde en varighed på under et år. Det er en markant højere andel end den, der blev anslået i tabel 1.2, som viser de forventede varigheder. Det skal her tages i betragtning, at den forventede varighed af en anbringelse af en 16-17-årig, som angives at skulle være anbragt frem 'til det fyldte 18. år', godt kan være kortvarig. Differencen mellem det forventede og det faktiske behøver således ikke være så stor, som tallene umiddelbart lader ane.

HVOR BLIVER BØRN OG UNGE ANBRAGT?

Hvor sender man de børn og unge, som ikke kan blive boende hjemme hos familien, hen? Det afhænger naturligvis af, hvilke problemer og dermed behov den enkelte har. En bred vifte af tilbud står i princippet til rådighed. Ideelt set burde den anbringende myndighed hver gang udvælge det bedste tilbud. Men af forskellige grunde (fx at der ikke er ledig kapacitet det pågældende sted, eller at økonomien stiller sig i vejen) kan det gå anderledes. Tilbuddene kan opdeles i nogle hovedgrupper efter karakteren af det sted, hvor barnet eller den unge anbringes. Der er plejefamilierne, de kommunale døgninstitutioner og opholdsstederne, som er en meget blandet gruppe. Endelig er der kost- og efterskolerne samt muligheden for at etablere den unge i eget værelse. De sidstnævnte anbringelsesformer retter sig naturligt nok mod den ældste del af aldersgruppen. Det er i det hele taget vigtigt at holde sig for øje, at der er en klar sammenhæng mellem anbringelsesform og aldersgruppe, idet anbringelsesformen ikke kun er en ydre form, men også afspejler en forskellig karakter, et forskelligt indhold, som i nogen grad er aldersafhængigt.

Tabel 1.4 viser antallet af effektuerede anbringelser, dvs. de tilfælde, hvor barnet/den unge er flyttet ind på anbringelsesstedet. Det drejer sig om 93 pct. af samtlige sager i denne undersøgelse. Umiddelbart kan det undre, at kommunen endnu ikke har fundet et sted til 7 pct. af de børn og unge, som kommunen har besluttet at anbringe uden for hjemmet. Det skal dog tages i betragtning, at der altid (når man ser bort fra akutte anbringelser) vil gå en vis tid, inden beslutningen føres ud i livet. I den periode kan der være sket noget, som får de involverede til at skifte mening og forsinkere en løsning. Det kan også være et rent opgørelseteknisk spørgsmål, idet skemaet skal udfyldes hurtigst muligt og ideelt som led i selve sagsbehandlingen. Tager det fx en til to uger at skaffe den rette plads på et anbringelsessted, og er spørgeskemaet udfyldt straks ved sagens oprettelse, så vil oplysningen om anbringelsesstedet, når dette er fundet, blive registreret i et andet indberetningsskema (det såkaldte skema 2: Opfølgning og andre sagshændelser).

TABEL 1.4

Anbragte børn og unge fordelt efter anbringelsessted.¹ Afgjorte sager i 2006 samt statusopgørelse ultimo 2005.

Anbringelsessted	Anbringelser i 2006 ²		Anbragte børn og unge pr. 31.12.05 ³	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Familiepleje	765	25,9	6.400	46,0
Døgninstitutioner	1.105	37,4	3.231	23,2
Opholdssteder	509	17,2	2.543	18,3
Kost- og efterskoler	246	8,3	777	5,6
Eget værelse	300	10,1	829	6,0
Andet og uoplyst	32	1,1	122	0,9
I alt	2.957	100,0	13.901	100,0

1) Kun effektuerede afgørelser er medtaget, dvs. barnet/den unge er flyttet til anbringelsesstedet.

2) Data fra Ankestyrelsen.

3) Data fra Danmarks Statistik.

Lidt flere end halvdelen (ca. 55 pct.) af de *anbragte* i 2006 blev placeret på døgninstitutioner og opholdssteder. En fjerdedel kom i familiepleje, og en sjettedel kom på efterskole eller blev etableret i eget værelse. Ses i stedet på *mængden* af børn og unge, som ultimo 2005 var anbragt uden for hjemmet, ser tallene noget anderledes ud. Døgninstitutioner og opholdssteder tegnede sig for færre pladser, ca. 40 pct. af samtlige. Det er færre end andelen af børn i familiepleje. Når børn og unge i familiepleje fylder relativt mere i statusopgørelsen end i opgørelsen af tilstrømning på årsbasis, skyldes det den længere varighed af anbringelserne i familiepleje. De starter tidligere i barnets liv, i mange tilfælde før skolealderen, og varer ofte ved i mange år. Endvidere er en del anbringelser på institution fra starten tænkt midlertidigt, mens man søger efter en plejefamilie.

Alderen spiller helt klart en vigtig rolle for anbringelsesformen. Mens anbringelse i plejefamilie er den dominerende løsning for børn i førskolealderen og lidt op i skolealderen, er det først i teenageårene, man for alvor gør brug af de socialpædagogiske opholdssteder.

Skolebørnene placerer sig i de tre aldersgrupper fra 7 til 17 år, som er af meget forskellig størrelse (det viser procentgrundlaget). Derfor vil et samlet billede af skolebørnenes anbringelsesform være mere præget af situationen for de 15-17-årige end for de 7-11-årige. Opholdssteder, døgninstitutioner og plejefamilier fremtræder således som tre nogenlunde lige betydningsfulde anbringelsesformer. I forhold til de ældste i skolealderen udgør kost- og efterskoler endvidere et vigtigt alternativ.

TABEL 1.5

Anbragte børn og unge opdelt efter alder og fordelt efter anbringelsessted. Afgjorte sager i 2006. Procent.

	0-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	I alt
Netværkspleje	7,3	6,9	4,4	3,1	4,6
Slægtsanbringelse	2,1	1,4	1,2	0,5	1,0
Plejefamilie	42,8	37,3	15,8	8,6	20,2
Eget værelse	0,0	0,5	0,8	22,1	10,2
Kommunale døgntilbud	5,0	6,7	5,2	8,2	6,7
Akutinstitution	12,1	14,0	11,4	5,9	9,4
Døgninstitution: sikret afd.	0,4	0,0	0,7	2,9	1,5
Døgninstitution: anden afd.	27,7	25,7	19,8	14,9	19,8
Kost-/efterskole	0,0	0,7	14,6	10,4	8,3
Soc.pæd. opholdssted	2,7	6,2	25,3	21,6	17,2
Skibsprojekt (og uoplyst)	0,0	0,7	0,8	1,8	1,1
I alt	100,1	100,1	100,0	100,0	100,0
Procentgrundlag	481	421	752	1.274	2.957

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

Anbringelsesstatistikken viser, at der er visse regionale forskelle i anbringelsesmønstret. Mens en femtedel af de nyanbragte børn og unge i hele landet blev placeret i en *plejefamilie*, skete det kun halvt så ofte (for en tiendedel) i Hovedstadsregionen. Dette modsvarer af en større brug af *døgninstitutionsanbringelser* (33 pct. imod 28 pct. på landsbasis) og af placering på en *akutinstitution* (13 pct.). I Nordjylland blev næsten tre ud af ti (29 pct.) nyanbragte børn/unge placeret i en plejefamilie i 2006. Her bruges de *socialpædagogiske opholdssteder* også relativt meget (24 pct. mod 18 pct. på landsbasis). Til gengæld tegner døgninstitutionsanbringelser sig for blot 16 pct. I Syddanmark bruges plejefamilier lige så hyppigt som i Nordjylland, dvs. oftere end på landsplan.

DAGTILBUD OG SKOLE FØR ANBRINGELSEN

De anbragte børn har en historie med sig i bagagen. Hvordan var deres situation, før kommunen besluttede at anbringe dem uden for hjemmet? Ankestyrelsen registrerer nogle få af de mange forhold, som uden tvivl er at finde i den enkeltes sagsmappe. Ved at kombinere Ankestyrelsens data med data i andre registre ville det være muligt at foretage en mere til-

bundsgående beskrivelse og analyse af børnenes baggrund.² Det er der ikke mulighed for her, hvor vi må indskrænke os til at se på børnenes og de unges placering i forhold til det, der er den normale hovedbeskæftigelse for aldersgruppen, dvs. en eller anden form for dagtilbud, hvis man endnu ikke er nået op i skolealderen, og derpå en eller anden form for skolegang eller ungdomsuddannelse, hvis man ikke længere er i den undervisningspligtige alder. Tabel 1.6 viser fordelingen på tilbud inden for aldersgrupper. Procentsummen overstiger i flere kolonner 100. Det skyldes, at der i et vist omfang er foretaget flere registreringer vedrørende den enkelte person.

Når børnene opdeles efter alder, er den yngste gruppe i de fleste tabeller 0-3 år. Sådan er det også i tabel 1.6. I forbindelse med spørgsmålet om, hvordan de yngste bliver passet, skal det imidlertid nævnes, at de 0-3-årige er en sammensat gruppe. I deres første leveår passes de fleste børn hjemme af forældrene i en orlovsperiode, og derefter passes de i vuggestue, dagpleje, børnehave eller lignende dagtilbud, mens forældrene er på arbejde. Dette skift gør sig også gældende for de anbragte børn. Således var knap 50 pct. af de 1-3-årige i almen daginstitution, umiddelbart før de blev anbragt, og knap 30 pct. i dagpleje. I alt 75 pct. af de 1-3-årige brugte således et almindeligt dagtilbud. Til sammenligning kan oplyses, at 90 pct. af samtlige 1-3-årige børn i Danmark i 2006 ifølge Danmarks Statistik³ var indskrevet i et dagtilbud. Blandt de nyanbragte børn i alderen 1-3 år havde man for 16 pct. registreret, at de ikke var indskrevet i dagtilbud.

Om end hovedparten (75 pct.) af de anbragte 1-3-årige var i dagtilbud umiddelbart før anbringelsen, må vi dog konstatere, at flere af disse børn end i den 1-3-årige børnebefolkning som helhed var uden dagtilbud. Hvad årsagen hertil er, ved vi ikke. Men det kunne være et tegn på, at det forebyggende arbejde ikke har været tilstrækkeligt i forhold til denne gruppe.

De børn, som er i den *undervisningspligtige alder* (7-16 år), gik for ca. 70 pct.'s vedkommende i en almindelig skole, før de blev anbragt. Det fremgår ikke, hvor mange af dem der i større eller mindre omfang

2. Som eksempel herpå kan henvises til SFT's Forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen (Egelund et al., 2004).

3. 14-6-2007 Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk/PAS1 og www.statistikbanken.dk/BEF1A07.

modtog specialundervisning. Omkring hver sjette gik i specialskole. Endvidere har man om 6-8 pct. registreret en anden beskæftigelse, uden at vi kan konkretisere det nærmere indhold heraf. Det fremgår også, at knap 7 pct. af de 12-14-årige før anbringelsen ikke var indskrevet på nogen skole eller uddannelse. Med nogen forsigtighed kan man sige, at undervisningsforholdene for de 10-15 pct., der ikke blev undervist på en almindelig (folke- eller privat-)skole eller gik på en specialskole, før de blev anbragt uden for hjemmet, er så uklare, at man kan spørge, om de fik den undervisning, de har krav på? Her og nu kan der hverken svares ja eller nej på spørgsmålet.

TABEL 1.6

Anbragte børn og unge opdelt efter alder og fordelt efter dag- og skoleforhold umiddelbart før anbringelsen. 2006. Procent.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Ikke indskrevet i dagtilbud	42,5	4,7	2,0	4,0	8,0	9,4
Ikke indskrevet i skole eller på uddannelse	11,5	2,1	2,0	7,4	19,7	12,2
Almen daginstitution	26,2	64,4	10,5	1,0	0,2	8,3
Dagpleje	17,6	1,6	0,0	0,1	0,1	1,9
Specialinstitution (§§ 16 og 23)	0,0	12,6	2,5	2,0	1,3	2,2
Folke-/privatskole	0,0	16,8	71,5	68,0	33,9	43,2
Specialskole	0,0	2,6	17,8	14,9	13,7	12,5
Gymnasium/HF	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	1,5
Erhvervsfaglig uddannelse	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5	2,9
Andet	17,9	3,1	6,7	9,3	25,0	16,6
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1. Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

FAMILIEFORHOLDENE DERHJEMME

Det er velkendt, at børn, der bliver anbragt uden for hjemmet, i meget større omfang end almindelige børn kommer fra familier, der på en række felter er underprivilegerede (relativt mange forældre tilhører den uddannelsesmæssige restgruppe, er beskæftigelsesmæssigt marginaliserede og har et lavt indkomstniveau), og hvor den biologiske far er fraværende. SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen viser således, at i 7-8-årsalderen kom 52 pct. af de anbragte børn fra familier med en enlig mor. Den tilsvarende andel blandt jævnaldrende børn i normal-

befolkningen var 12 pct. (Egelund et al., 2004) Her beskæftiger vi os med hele aldersgruppen fra 0 til 18 år. Af dem boede i starten af 2007 17,7 pct. hos en enlig mor (eller far).⁴ Derimod var den tilsvarende andel blandt børn, som i 2006 blev anbragt uden for hjemmet, knap tre gange så høj, nemlig 47,7 pct. Danmarks Statistiks opgørelser tillader ikke at skelne mellem de samlevende mødre (fædre), som lever sammen med barnets biologiske far (mor) og dem, der lever sammen med en anden.

TABEL 1.7

Anbragte børn og unge opdelt efter alder og fordelt efter de faktiske samlivsforhold for den forældremyndighedsindehaver, som barnet/den unge senest har haft folkeregisteradresse hos. 2006. Procent.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Samlevende med biologisk far/mor	38,7	24,6	17,8	24,7	29,6	27,0
Samlevende med anden end biologisk far/mor	6,4	15,7	17,4	19,5	23,5	19,4
Lever alene (enlig far/mor)	39,3	54,5	59,2	50,1	40,8	46,2
Andet	14,4	4,2	4,0	3,6	3,5	4,9
Uoplyst	1,3	1,0	1,6	2,1	2,6	2,5
I alt	100,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

Ser vi på de regionale forskelle blandt nyanbragte børn i 2006, er der i Hovedstadsregionen en mindre overhyppighed af børn og unge, hvis mor er enlig. I Midtjylland er der til gengæld en overhyppighed af børn fra hjem, hvor moderen lever sammen med en anden mand end ham, der er biologisk far til barnet.

ÅRSAGER TIL ANBRINGELSEN

Hvorfor besluttedes det at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet? Det kan der være mange grunde til. Nogle mere tungtvejende end andre, men ofte i et samspil mellem flere faktorer. Overordnet kan

4. 14-6-2007 Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk/FAM111.

vi skelne mellem forhold ved barnet selv og forhold i dets omgivelser, dvs. hos forældrene eller det hjem, barnet var en del af. Sagsbehandlerne har, som det fremgår af tabel 1.8 og 1.9, haft mulighed for at rapportere en lang række udslaggivende forhold hos såvel barnet selv som hos forældrene.

TABEL 1.8

Forhold hos *barnet/den unge selv*, som var udslaggivende for kommunens afgørelse om anbringelse uden for hjemmet. Særskilt efter alder. Procentandele. 2006.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Generelle adfærds- eller tilpasningsproblemer	21,7	43,5	54,8	68,3	54,2	53,8
Underkastet ungdomssanktion	0,0	0,0	0,0	0,0	5,4	2,5
Kriminel adfærd i øvrigt	0,0	0,0	1,1	13,1	15,9	10,5
Manglende familierelationer, gadebarn	0,3	1,1	2,9	4,3	9,6	5,9
Skoleproblemer	0,0	3,7	34,3	52,0	32,6	32,7
Sprogproblemer	4,2	5,2	3,1	1,6	1,7	2,4
Nedsat fysisk funktionsevne	6,1	6,8	3,1	2,4	2,7	3,2
Udviklingshæmning	5,1	7,9	5,1	3,8	5,5	5,2
Psykisk lidelse	1,3	5,2	7,1	7,9	10,6	8,1
Misbrugsproblemer	1,3	0,5	0,7	9,1	18,6	10,9
Selvdestruktiv, opmærksomheds-søgende adfærd	1,3	8,4	13,8	25,1	17,9	16,9
Sundhedsforhold, helbred i øvrigt	17,3	11,5	7,1	10,5	6,2	8,8
Problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mv.	1,0	8,9	28,1	42,8	34,0	30,6
Uledsaget flygtningebarn/ung	0,0	0,5	0,9	0,9	0,9	0,8
Andre udslaggivende forhold hos barnet/den unge	29,4	27,8	26,3	20,3	20,9	22,8
Ingen udslaggivende forhold hos barnet/den unge	40,6	31,9	20,9	7,9	6,7	13,8
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

Summen af procenterne i tabel 1.8 er for 'alle'-kolonnen ca. 215, hvilket vil sige, at der i gennemsnit er markeret lidt mere end to udslaggivende forhold ved barnet selv. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der for ca. hvert ottende barn slet ingen markering er for, dvs. at disse børn må anses for helt uden 'egen andel' i anbringelsen. Som ventet er det navnlig de yngste årgange (40 pct. af de 0-3-årige), som ikke selv har andel i be-

grundelsen for kommunens afgørelse. Det typiske for de børn og unge, som har egen andel i anbringelsen, er, at der nævnes to-tre forhold.

En væsentlig begrundelse i mere end halvdelen af afgørelserne (53 pct.) er, at barnet/den unge har udvist *generelle adfærds- eller tilpasningsproblemer*. Det svarer til godt 60 pct. af de afgørelser, hvor der har været udslaggivende forhold ved barnet selv. Begrundelsen optræder med særlig stor hyppighed blandt unge i starten af teenagealderen. En anden og muligvis beslægtet årsag, som også har sin største hyppighed i 12-14-årsalderen, er *problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mv.* Det må forstås sådan, at den unge i omkring hver tredje sag er kommet 'i dårligt selskab', og har brug for at komme væk hjemmefra, eller det er den unge selv, som er det 'dårlige selskab'.

Skoleproblemer anføres som en tredje vigtig begrundelse for den unges anbringelse uden for hjemmet. Blandt halvdelen af de anbragte 12-14-årige har problemer i skolen været en udslaggivende faktor i kommunens afgørelse om anbringelse. Men det synes at være et forhold, som gør sig stærkt gældende i hele skolealderen. Det er kun denne ene kategori, som udtrykkeligt angår skole- eller indlæringsmæssige forhold. Det er dog muligt, at en bredere forståelse heraf ville indebære, at også *sprogproblemer, nedsat fysisk funktionsevne samt udviklingshæmning* måtte regnes for problemområder, der har betydning for barnets/den unges undervisningssituation.

Mens vi fandt, at hvert ottende barn var uden egen andel i begrundelsen for anbringelsen, gælder det for hvert tiende barn, at der ikke menes at være udslaggivende forhold *hos forældrene* som begrundelse for at anbringe barnet/den unge uden for hjemmet. På den anden side er summen af procenterne i tabel 1.9 for 'alle'-kolonnen 152, hvilket vil sige, at der i gennemsnit er markeret 1,5 udslaggivende forhold hos forældrene.

Det er bemærkelsesværdigt, at selv om der tilbydes hele 14 særskilte begrundelser, så benyttes opsamlingsbegrundelsen 'andre forhold' alligevel om godt hver tredje barn/ung. Det tyder på en ganske betydelig variation i sagernes substans. Mange sagsbehandlere vil formentlig kunne skrive under på, at ikke to sager er ens. Næsten alle rummer elementer, der gør, at de passer dårligt ind i skabeloner for typiske sager.

TABEL 1.9

Forhold hos *forældrene*, som var udslagsgivende for kommunens afgørelse om anbringelse uden for hjemmet. Særskilt efter alder. Procentandele. 2006.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Grove omsorgssvigt (fortadt barnet, hindrer behandling)	23,6	27,2	17,8	10,0	4,8	11,2
Ingen omsorg (indsat, barnet/den unge smidt ud)	3,2	2,1	2,9	8,6	12,5	8,5
Forældre afdøet ved døden (forældreløs)	0,0	1,1	1,8	1,5	1,5	1,4
Alvorlig sygdom eller dødsfald i hjemmet	2,2	2,6	5,6	2,2	2,2	2,7
Voldsom disharmoni i hjemmet	21,1	29,8	32,5	40,0	38,5	35,4
Vold eller trusler om vold mod barnet/den unge	8,0	11,0	7,6	11,0	8,6	9,1
Seksuelle overgreb, incest	1,0	0,5	2,5	1,5	1,6	1,6
Anden kriminel adfærd i hjemmet	4,8	3,7	4,2	2,0	1,7	2,6
Nedsat fysisk funktionsevne hos forældrene	2,9	3,1	2,9	1,1	1,3	1,8
Udviklingshæmning hos forældrene	11,5	3,1	2,7	1,4	1,0	2,5
Psykiske lidelser hos forældrene	25,2	29,8	20,0	12,4	8,4	13,9
Misbrugsproblemer hos forældrene	26,2	30,9	26,5	16,9	15,1	19,1
Fysisk dårlige sundhedsforhold i hjemmet	8,0	8,4	8,5	4,8	2,5	4,8
Anbringelse med henblik på adoption	2,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
Andre udslagsgivende forhold hos forældrene eller i hjemmet	36,1	35,6	41,0	40,7	34,4	37,0
Ingen udslagsgivende forhold hos forældrene eller i hjemmet	3,5	4,7	3,3	8,8	15,5	10,4
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

Blandt de anførte forhold hos forældrene, som kan have været udslagsgivende, fremstår *voldsom disharmoni i hjemmet* som den hyppigst forekommende enkeltårsag, idet den anføres i hver tredje afgørelse. Ses alene på de yngste børn, er det blot hver femte afgørelse, som bl.a. begrundes hermed. En del af disse børn fra hjem, hvor bølgerne har gået højt, har formentlig også været ude for regulær *vold*. Det er karakteristisk, at vold som problem hos forældrene er nogenlunde uafhængig af barnets alder. Vi kan ikke sige, om det betyder, at volden mod de unge i teenagealderen

først er opstået for nylig (i forbindelse med deres trang til selvstændiggørelse), eller om den har stået på i årevis (uden indgriben udefra).

Når *misbrugsproblemer* hos forældrene anføres, er det derimod klart hyppigst yngre børn i førskolealderen, det drejer sig om. På tilsvarende vis bliver forældrenes manglende evne til at varetage forældrerollen på grund af *nedsat fysisk funktion* eller *udviklingsbæmning* oftere anført i forbindelse med de yngre børn. Endelig skal peges på forskellige former for *manglende omsorg* fra forældre, der som anbringelsesgrund gør sig gældende i alle aldre, om end fremtrædelsesformen kan variere.

Vi kan opsummere ved at se på begrundelserne for anbringelse af børn i forskellige aldre. Når de helt små (0-3-årige) bliver anbragt uden for hjemmet, er det næsten altid som følge af forhold ved forældrene. Både *misbrugsproblemer* og *psykiske lidelser* nævnes i forbindelse med hver fjerde afgørelse, hvilket er på niveau med *grov omsorgssvigt* og *disbarmoni i hjemmet*. I denne aldersgruppe er 40 pct. af afgørelserne til gengæld *ikke begrundet i forhold ved barnet selv*, og når der anføres noget udslagsgivende om barnet selv, er det hyppigst *generelle adfærds- og tilpasningsproblemer* samt *sundhedsforhold*.

Ses herefter på de forhold, som er udslagsgivende for beslutningen om at anbringe yngre skolebørn (7-11 år) uden for hjemmet, er der næsten altid noget hos forældrene at hæfte sig ved. Men barnet selv spiller nu en større rolle. Kun hvert femte barn i denne alder er uden andel i kommunens afgørelse. Barnets *generelle adfærds- og tilpasningsproblemer* (55 pct.) er således den hyppigst nævnte enkeltbegrundelse. Desuden angives der i hver fjerde afgørelse at være *problemer i fritid og/eller venskaber*. Endvidere anføres i stigende grad problemer i forbindelse med *selvdestruktiv, opmærksomhedsøgende adfærd*. Hertil kan lægges en tredjedel, som angives at have *skoleproblemer*. Blandt forhold, som ikke henføres til barnet selv, men til forældrene, er det fortsat *disbarmoni i hjemmet*, som forekommer i hver tredje afgørelse, og *misbrugsproblemer hos forældre* (hver fjerde) samt *psykiske lidelser* og *grove omsorgssvigt* (hver sjette), der er de hyppigst anførte forhold.

I samspillet mellem børn og forældre kan man sige, at de helt små børn i vidt omfang fjernes fra hjemmet for at beskytte dem mod den skadelige indvirkning fra forældre, som ikke evner eller magter at udfylde deres forældrerolle. Når børnene kommer i skolealderen, er der snarere tale om, at forældrene savner ressourcer til at håndtere den belastning i familien, som barnets problemer rejser. Det betyder, at børn med lig-

nende problemer, men fra ressourcestærke familier, i en række tilfælde formentlig kan blive boende hjemme.

FØR BESLUTNING OM ANBRINGELSE

Anbringelse uden for hjemmet er en meget indgribende og tillige dyr foranstaltning, som kommunerne skal være tilbageholdende med at iværksætte. Man kan derfor vente, at andre mere skånsomme tiltag har været overvejet og afprøvet, før kommunen beslutter en anbringelse uden for hjemmet. Det er da også sådan, at hovedparten (67 pct.) af de børn og unge, som i 2006 blev anbragt uden for hjemmet, allerede havde modtaget en eller anden form for *forebyggende støtte eller indsats* efter § 52 i Lov om social service.

Ankestyrelsens statistik afslører ingen regionale forskelle med hensyn til andelen, som forud for anbringelsen har modtaget forebyggende indsatser. Ligeledes gælder det for undersøgelsens fire kommuner⁵, at de ligger på niveau med landets øvrige kommuner.

Ser vi specielt på anbringelser, som rammer de yngste børn, vil nogle af dem være født med så alvorlige fysiske handicap eller af forældre som på grund af egne forhold (udviklingshæmning, misbrug) skønnes uegnede til at varetage forælderrollen. I disse tilfælde er det åbenbart, at en fjernelse fra hjemmet er nødvendig. Sådanne sager hører netop hjemme i barnets første leveår, og det måtte derfor ventes, at andelen blandt de alleryngste, som anbringes uden for hjemmet uden forudgående støtteforanstaltninger, er højere end blandt de lidt ældre børn. Sådan er det også. Kun hver tredje af de 0-årige (35 pct.) havde modtaget forebyggende støtte eller indsats, før kommunen besluttede sig for en anbringelse. Det var måske også at vente, at andelen med forudgående støtte ville stige med stigende alder. Når de ældste teenagere anbringes, kunne man tro, at det sker som kulmination på en længere udvikling, hvor andre foranstaltninger har været afprøvet. Men når vi ser bort fra spædbørnene, er der ingen sammenhæng mellem den anbragtes alder og andelen med forudgående støtteforanstaltninger.

⁵ Om udvælgelsen af de fire kommuner se delrapport 2.

TABEL 1.10

Anledninger til at kommunen rejste sag om anbringelse uden for hjemmet. Særskilt efter alder. Procentandele. 2006.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14år	15-17 år	Alle ¹
Kommunens eget initiativ	45,7	48,2	47,7	31,6	21,0	31,6
Henvendelse fra barnet/den unge selv	0,6	0,0	3,1	28,6	48,8	29,4
Henvendelse fra forældre-myndighedsindehaver	28,1	38,2	36,1	55,9	51,0	46,7
Underretning fra anden i familien/bekendtskabskredsen	9,3	11,0	13,1	12,1	6,1	9,2
Underretning fra skole, dag- eller fritidshjem	13,7	33,0	46,1	39,5	18,2	27,9
Underretning fra sundhedsplejen eller sundhedsvæsenet i øvrigt	32,0	10,0	9,4	8,3	4,9	9,3
Underretning fra politi og/eller domstol	7,0	8,4	8,2	12,1	14,7	12,0
Underretning fra andre	32,6	31,9	25,8	17,8	14,7	20,0
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

Cirka 30 pct. af de anbragte børn og unge har altså ifølge kommunens indberetninger ikke modtaget nogen form for forebyggende støtte eller indsats. Hvordan kan det være? Det rummer databasen ikke noget direkte svar på. Men går vi mere indirekte til værks og ser på, hvad der er karakteristisk for disse børn, kan vi måske finde brudstykker af et svar. Hvis kommunen mener at kunne skride direkte til en anbringelse uden først at forsøge sig med forebyggende foranstaltninger, må der foreligge tungtvejende grunde som mere eller mindre gør beslutningen indiskutabel. En indikation heraf kan vi få ved at se på, hvem der får kommunen til at rejse en sag om anbringelse. Normalt er der flere, som presser på. Det fremgår af tabel 1.11, hvor summen af procenterne i 'alle'-kolonnen er 208. Det betyder, at en gennemsnitlig sag, som fører til en anbringelse, baseres på en henvendelse to steder fra. Hyppigst foreligger en henvendelse fra skolen og fra forældrene.

Ser vi særskilt på anbringelser, hvor kommunen, forud for afgørelsen om anbringelse, enten har været – eller ikke har været inde med en forebyggende indsats, er det sådan, at initiativet oftere tages af kommune og skole eller daginstitution, hvis der forudgående har været ydet en forebyggende støtte eller indsats. Anbringelsen er så at sige sidste led i et forløb, som kommunen og dens institutioner har taget del i. Denne forstå-

else af sagens indre logik støttes endvidere af, at barnets adfærds- og skoleproblemer oftere nævnes, når der er tale om et langstrakt forløb med forudgående støtteforanstaltninger, end når anbringelsen beslutes uden et sådant forsøg på forebyggelse.

TABEL 1.11

Kendetegn ved anbragte børn og unge. Særskilt efter om der forudgående er ydet forebyggende støtte eller indsats. Procentandele. 2006.

	Med forudgående støtte	Uden Forudgående støtte	Alle ¹
<i>Beslutning om anbringelser sket:</i>			
På kommunens eget initiativ	37	24	32
Efter underretning fra skole, dag- eller fritidshjem	32	22	28
Efter henvendelse fra sundhedspleje mv.	8	12	9
Efter henvendelse fra anden i familien/bekendtskabskredsen	8	12	9
Efter underretning fra politi, domstol	11	14	12
På anbringelsestidspunktet forventes det, at anbringelsen vil vare højst et år	21	32	24
<i>Et udslagsgivende forhold for beslutning om anbringelse var:</i>			
Barnets/den unges generelle adfærds- eller tilpasningsproblemer	60	42	54
Barnets/den unges skoleproblemer	36	27	33
Barnets/den unges problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mv.	34	23	31
Ingen forhold hos barnet/den unge selv	10	22	14
<i>Et udslagsgivende forhold for beslutning om anbringelse var:</i>			
Voldsom disharmoni i hjemmet	38	31	35
Seksuelle overgreb (incest)	1	3	2
Procentgrundlag	2.083	1.003	3.184

Kilde: Ankestyrelsen.

1) Inklusive 98 personer, om hvem det er uoplyst, om der er givet forudgående støtte.

På den anden side anføres sundhedspleje, politi/domstol og andre i familien/bekendtskabskredsen lige så hyppigt som initiativtager til anbringelsessagen, hvis der ikke forudgående har været iværksat støtteforanstaltninger, som hvis der har været det. Man kan sige, at der her er tale om professioner eller lidt fjernere dele af familiens netværk, som ofte agerer i situationer med et akut-præg (kort efter fødslen, ved en lovovertrædelse eller som en sidste udvej).

Det kan endvidere konstateres, at forventningen til anbringelsesvarighed oftere går på noget kortvarigt (højst et år), hvis der ikke forudgående har været sat ind med støtteforanstaltninger for barnet/familien. Der er ingen speciel forskel på de to grupper med hensyn til typen af anbringelsessted, skole- og dagforhold samt familieforhold før anbringelsen.

§ 50-UNDERSØGELSEN AF BARNET/DEN UNGE

Det kræver et grundigt forarbejde at træffe beslutning om en anbringelse uden for hjemmet. Der skal således i henhold til Servicelovens § 50 (før lovens revision stod de tilsvarende bestemmelser i § 38) gennemføres en helhedsorienteret undersøgelse af barnets/den unges forhold, der skal omfatte barnets udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold. Det fremgår ikke direkte af Ankestyrelsens statistik, hvilke af disse forhold der er lagt særlig vægt på i § 50-undersøgelsen af det enkelte barn. En indirekte indikation heraf fik vi tidligere ved at se på de forhold hos barnet selv og hos forældrene, som var afgørende for beslutningen om at anbringe barnet/den unge uden for hjemmet. Der foreligger også oplysninger om, hvilke faggrupper der har været inddraget ved § 50-undersøgelsen. Det fremgår af tabel 1.13, hvordan de forskellige typer af fagfolk optræder med forskellig hyppighed alt efter barnets alder. Det er kun naturligt, at sundhedsplejersken fortrinsvis inddrages i forhold til de yngste børn, og at lærerne først kommer på banen i forhold til børn i skolealderen.

En optælling af, hvor mange af de 10 typer fagfolk (herunder familiemedlemmer) der har været inddraget i udredningen af barnets eller den unges situation, viser, at § 50-undersøgelsen i 8 pct. af afgørelserne er foretaget uden inddragelse af nogen af de nævnte grupper. Ved sagsbehandlerens besvarelse af skemaet er der i hvert fald ikke foretaget nogen markering ud for nogen af de 10 kategorier. Yderligere 10 pct. af sagerne har kunnet klares ved inddragelse af en enkelt type fagfolk. Om det er udtryk for, at det har været nemme sager, der ikke krævede så megen ekspertise indkaldt, eller det skyldes en noget overfladisk sagsbehandling, kan vi ikke vide noget om. De øvrige godt 80 pct. af § 50-undersøgelserne har involveret to eller flere slags fagfolk: typisk fra to til fem.

TABEL 1.12

Andelen blandt nyanbragte børn og unge, hvor fagfolk mv. har været inddraget ved § 50-undersøgelsen. Særskilt efter alder.

Procentandele. 2006.

	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	Alle ¹
Sundhedsplejerske	61,7	26,2	14,5	9,4	4,1	13,9
Pædagog	50,2	84,8	62,1	34,6	27,4	39,6
Lærer	1,9	18,3	78,8	81,4	62,5	61,5
Psykolog	34,5	41,4	53,2	50,7	40,6	44,3
Læge	42,5	26,7	22,1	22,5	19,1	23,0
Misbrugskonsulent	10,9	10,0	5,4	4,2	9,7	7,8
Politiet	7,4	7,3	5,1	11,2	11,6	9,9
Familie medlem	32,3	35,1	43,9	55,4	53,6	48,8
Andet netværk end familien	7,7	12,0	14,7	13,2	10,5	11,6
Andre	38,3	34,6	30,3	26,8	28,6	29,7
Procentgrundlag	313	191	449	810	1.384	3.184

Kilde: Data fra Ankestyrelsen.

1) Inklusive 37 personer på 18 år og derover eller med uoplyst alder.

KONKLUSION

Hovedparten af de godt 3.000 børn, som i 2006 blev nyanbragt uden for hjemmet, var i teenagealderen. Kun ca. 30 pct. af anbringelserne vedrørte børn, der højst var 11 år gamle, hvilket er alderen på de børn fra SFI's forløbsundersøgelse, som analyseres nærmere i det næste kapitel. Hver sjette blev anbragt endnu inden skolealderens start. Det betyder på den ene side, at en meget stor del af de anbragte børn og unge var i skolealderen, da det besluttedes at anbringe dem. På den anden side var det typisk hen mod slutningen af denne periode i deres liv, de unge blev anbragt uden for hjemmet.

Ifølge Danmarks Statistik ophører mange anbringelser (40 pct.) igen inden for et år. Det hænger formentlig delvis sammen med den store andel unge, der anbringes i 15-17-årsalderen og derfor ikke kan nå at være anbragt i længere tid, før de fylder 18 år.

Det spiller en afgørende rolle, hvor gamle børnene og de unge er ved anbringelsens start, dels for årsagen til anbringelsen, dels for de foranstaltninger, der sættes i værk. For hvert ottende barn/ung ligger årsagen til dets fjernelse fra hjemmet udelukkende i omgivelserne, idet forældrene ikke har evnet at give barnet en tryk opvækst. Det gælder primært for de helt små børn. Hvor børnene/de unge selv har vanskeligheder at

slås med, angives disse hyppigst at være *generelle adfærds- og tilpasningsproblemer* samt, beslægtet hermed, *problemer i fritid, venskaber og netværk*. Desuden spiller *skoleproblemer* en betydelig rolle. Alle disse problemer synes at kulminere i 12-14-årsalderen.

Samlet set anbringes lidt over halvdelen på døgninstitutioner og opholdssteder, mens en fjerdedel kommer i familiepleje, og en lille femtedel enten kommer på efterskole eller ud at bo på eget værelse. De sidste foranstaltninger retter sig naturligt nok mod de ældste. Og mens anbringelse i plejefamilie er den dominerende løsning for børn i førskolealderen og lidt op i skolealderen, er det først i teenageårene, man for alvor gør brug af de socialpædagogiske opholdssteder.

Før de blev anbragt, gik ca. 70 pct. af de børn og unge, der var i den undervisningspligtige alder, i en almindelig skole. Til sammenligning kan det nævnes, at en tilsvarende andel af de 11-årige, som behandles i næste kapitel, under anbringelsen modtager et almindeligt undervisnings tilbud i folkeskolen. Med eller uden specialundervisning er folkeskolen således både før og under anbringelsen ramme om hovedparten af de anbragte børns undervisning. Det skal imidlertid nævnes, at Ankestyrelsens delvise mangel på oplysninger om skoleforhold før anbringelsen muligvis skyldes, at 10-15 pct. ikke modtog undervisning i en periode op til anbringelsen. I samme retning peger et resultat fra Børnesagens Fællesråds undersøgelse af børn og unge anbragt på opholdssteder og døgninstitutioner i 2006. Undersøgelsen viste, at 21 pct. af de omhandlede børn og unge havde gået uden undervisning i mindst to måneder inden anbringelsen.

Knap halvdelen af de nyanbragte børn i 2006 kom fra et hjem, hvor den biologiske far var fraværende. I befolkningen som helhed er den tilsvarende andel blot en tredjedel heraf. Alt andet lige er familier med en enlig mor mindre robuste over for problemer af forskellig art end familier, hvor moderen har en mand at dele forældreansvaret med.

En anbringelse uden for hjemmet er både et voldsomt indgreb over for barnet eller den unge og en bekostelig foranstaltning for det offentlige. Derfor skal kommunen være tilbageholdende og først forsøge sig med forebyggende tiltag. I 2006 havde ca. 30 pct. af de nyanbragte børn/unge imidlertid ikke modtaget nogen form for forebyggende indsats før anbringelsen. Disse sager har altså haft et akut præg, som gjorde, at der så at sige måtte handles her og nu. Initiativtagerne til den slags

sager har hyppigere end i andre sager været sundhedspleje, politi/domstole og personer i familiens omgangskreds.

Hovedparten af sagerne må dog ses som kulminationen på et længere forløb, hvor forebyggende indsatser uden tilstrækkelig effekt har været forsøgt. Her ligger initiativet oftere i hænderne på kommune (socialforvaltning) og skole eller daginstitution.

SKOLEGANG BLANDT 11-ÅRIGE ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET

ANALYSER FRA SFI'S FORLØBSUNDERSØGELSE AF
ANBRAGTE BØRN

DATAMATERIALET

Analyserne i dette kapitel baseres på data fra anden spørgeskemarunde i 2007 i SFI's forløbsundersøgelse af børn fra 1995-årgangen, som aktuelt er, eller i en periode af deres barndom har været, anbragt uden for hjemmet. Afgrænsningen af undersøgelsens population indebærer, at denne med tiden vokser, idet der hele tiden kommer nye børn/unge til, mens der ingen afgang er, fordi de, der ophører med at være anbragt, forbliver i populationen. De børn, som tilhører undersøgelsens population, er samlet i et register, der pr. 1. januar 2006 rummede 943 personer. Af dem var 559 på dagen anbragt uden for hjemmet, mens 384 ikke var det. Hvordan det forholdt sig, da vi nåede frem til interviewperioden i 2007, ved vi ikke præcist. Der vil uden tvivl være nogle af de 559 børn, som var hjemgivet, mens omvendt nogle af de 384 ikke-anbragte børn atter var blevet anbragt uden for hjemmet. Endvidere vil der være kommet helt nye børn til, som ikke tidligere havde været anbragt.

Der er tre kilder til spørgeskemadataene fra 2007: 1) barnet selv, 2) stedet, hvor barnet var anbragt på tidspunktet, og 3) den kommunale sagsbehandler.

Dette kapitel baseres på oplysninger fra det spørgeskema, som ved selvudfyldelse blev besvaret på anbringelsesstedet. Det kan være af

en plejeforælder eller en pædagog på den institution, hvor barnet bor. Da barnet ikke udgår af populationen, når/hvis det hjemgives til sin familie, var der en del børn, som ikke længere var anbragt uden for hjemmet, og i disse kunne vi i sagens natur ikke få et skema besvaret af anbringelsesstedet. Vi ønskede nemlig kun at inddrage de anbringelsessteder, som aktuelt havde barnet boende, ikke steder, hvor barnet tidligere havde været anbragt. I alt blev der opnået 446 besvarede skemaer fra anbringelsessteder. Det svarer til besvarelser for 47 pct. af populationens børn.

Analyserne i dette kapitel vil bygge på følgende oplysninger om det anbragte barn:

- Anbringelsesstedets type
- Hovedårsag til anbringelsen
- Starttidspunkt for nuværende anbringelse
- Barnets evt. langvarige sygdom eller handicap
- Almindelig sundhedstilstand i det sidste år
- Mål for psykiske og sociale styrker og vanskeligheder (SDQ)
- Type af undervisning til barnet
- Klassetrin
- Om barnet har gået en klasse om eller ej?
- Om barnet kan følge med i undervisningen eller ej?
- Indlæringsniveau
- Prognose for gennemførelse af skoleforløb svarende til 9. klasses afgangseksamen
- Skoleproblemer
- Indsatser for afhjælpning af skoleproblemer
- Behov for hjælp til lektier
- Modtaget hjælp til lektier.

NOGLE VIGTIGE KARAKTERISTIKA OM BØRNENE I FORLØBSUNDERSØGELSEN

Det følgende bygger på de 446 indkomne svar fra anbringelsesstederne. Før vi kaster os over hovedtemaet, som er børnenes skolegang, kan det være på sin plads at give nogle få oplysninger om børnene. Langt de fleste (70 pct.) er anbragt i en *plejefamilie*, som typisk er en almindelig plejefamilie, i den forstand at plejeforholdet er kommet i stand uden forudgående kendskab til barnet. Slægtspleje (hvor plejeforældrene er i slægt med barnet, fx en mormor, faster eller voksen søskende) forekom-

mer blot i 6 pct. af anbringelserne. Rundt regnet 20 pct. af børnene er anbragt på en *døgninstitution*, og 10 pct. på et *socialpædagogisk opholdssted*. Det er i god overensstemmelse hermed, at 70 pct. af skemaerne er besvaret af en plejeforælder, mens de resterende er besvaret af en pædagog (20 pct.) eller en leder på institutionen (10 pct.).

TABEL 2.1

Hovedårsag til anbringelsen af dette barn. Anbragte 11-årige.

	Antal	Procent
Adfærdsproblemer	167	37
Psykiske problemer	105	24
Skoleproblemer	129	29
Fysiske helbredsproblemer og handicap	37	8
Psykisk udviklingshæmmet	40	9
Kriminalitetsproblemer	2	0
Udsat for fysisk mishandling	36	8
Udsat for forsømmelse/vanrøgt	192	43
Udsat for seksuelle overgreb	27	6
Forældres vold indbyrdes	96	22
Forældres psykiske problemer/sindslidelse	137	31
Forældres misbrug af alkohol eller stoffer	184	41
Forældres kriminalitet	28	6
Forældres alvorlige fysiske sygdom eller handicap	14	3
Forældre er psykisk udviklingshæmmede	27	6
Forældres miljø er præget af fattigdom	34	8
Forældre fraværende (sygdom, død)	24	5
Andet	35	8
Procentgrundlag	446	

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Halvdelen af børnene er blevet anbragt det sted, hvor de nu er, senest i 2001, dvs. at de har været der i mindst seks år. Det fremgår ikke, hvor længe de i alt har været anbragt uden for hjemmet, kun hvornår de kom til det nuværende sted. Hver femte (21 pct.) kom til deres plejefamilie senest i 1997 (dvs. i en alder af højst 2 år). De institutionsanbragte er næsten alle kommet dertil fra 2001 og fremefter. Groft sagt var plejefamilierne således ene om at modtage børn i førskolealderen, mens der kommer mere balance mellem plejefamilie- og institutionsanbringelserne efterhånden, som børnene vokser til.

Der er flere grunde til, at børnene er blevet anbragt uden for hjemmet. På det nuværende anbringelsessted peges i gennemsnit på 2,95

forhold. *Vanrøgt* af barnet nævnes af flest (43 pct.), og lige efter kommer *forældres misbrug af alkohol og stoffer* (41 pct.) samt *adfærdsproblemer* hos barnet (37 pct.). Flere andre forhold nævnes i forbindelse med mindst hvert femte barn. Det drejer sig om: forældres psykiske problemer/sindslidelse, barnets skoleproblemer eller psykiske problemer samt vold mellem de voksne i familien. Det er karakteristisk, at fire af de seks hyppigste anbringelsesgrunde vedrører forældrenes manglende evne til at give deres barn en tryk opvækst. Kun to går på forhold hos barnet selv, og de kan antagelig i et vist omfang føres tilbage til mangelfulde forhold i familien.

En nærmere gennemgang af begrundelserne og den måde, de er brugt sammen på, viser i øvrigt, at hos halvdelen af de anbragte børn er der slet ingen henvisninger til grunde, som har noget med barnets egen situation at gøre. Til gengæld er det helt normalt, at der som begrundelse for barnets anbringelse henvises til forhold, der viser tilbage til problemer hos forældre/familie. Kun hver tiende sag er uden henvisning til forældreforhold.

TABEL 2.2

Udfald på SDQ-skalaen. Anbragte 11-årige. Procent.

	I normal- området	I midter- området	Uden for normal- området	Procent- grundlag
Emotionelle problemer	70	11	19	442
Adfærdsproblemer	50	12	38	442
Hyperaktivitet	47	9	44	442
Kammeratskabsproblemer	57	9	34	442
Total score	33	17	50	442
Prosocial adfærd ¹	57	12	31	442

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

1) Indekset for prosocial adfærd indgår ikke i det samlede SDQ. Derfor er det placeret efter den totale score.

Der er stillet en række spørgsmål, som skal belyse forskellige sider af børnenes psykiske og sociale situation. Disse spørgsmål i spørgeskemaet 'Strengths and difficulties questionnaire' (SDQ) udgør en standardiseret skala til måling af emotionelle problemer, adfærdsproblemer, hyperaktivi-

tet, kammeratskabsrelationer, og prosocial adfærd.⁶ Børnenes SDQ er målt både i 2003 og igen i 2007. Resultatet af 2007-målingen er gengivet i tabel 2.2. Lige som det var tilfældet i 2003, er forekomsten af problemer fortsat langt højere end i en tilsvarende population af børn fra hele årgangen, idet blot 33 pct. af de anbragte børn falder inden for normalområdet på den samlede SDQ-skala, mens 50 pct. falder udenfor. Resten ligger i et grænseområde. Blandt et tilfældigt udsnit af alle børn i årgangen tilhører 90 pct. normalområdet, 5 pct. ligger i et grænseområde, mens 5 pct. falder udenfor.

Opdeles børnene efter anbringelsesstedets karakter, viser det sig, at børn i plejefamilie oftere end institutionsanbragte børn placerer sig i normalområdet, når vi ser på prosocial adfærd og problemer i kammeratskabsrelationer. På de øvrige områder er der ikke signifikante forskelle.

Hvis der er anført mere end én begrundelse for barnets anbringelse, som har med barnets egen situation at gøre, er det mere sandsynligt, at barnet placerer sig uden for normalområdet, set i forhold til de børn, hvis anbringelse (næsten) ikke er begrundet i egen situation (dvs. at der er højst benyttet én begrundelse af denne type). Dette gælder for alle delskalaer (bortset fra den for emotionelle problemer) såvel som for den samlede SDQ-skala. Det kan også udtrykkes sådan, at børn, hvis problemer anses for at være komplekse, oftere falder uden for normalområdet på SDQ-skalaen, end børn med mere enkle problemstillinger gør.

Børnenes sundhed og helbred er belyst på flere måder. Hvad angår almindeligt forekommende sygdomme, har barnets helbredstilstand inden for de seneste 12 måneder været rimelig god, idet halvdelen (52 pct.) har været 'rask hele tiden', og 45 pct. har været 'rask, men med enkelte sygdomsperioder'. Kun få procent har haft mere omfattende perioder med sygdom. Med hensyn til *alvorlige helbredsproblemer* forekommer disse hyppigere blandt anbragte børn end i normalbefolkningen. Ved den første dataindsamling i 2003, hvor børnene var ca. 7 år gamle, angav anbringelsesstedet, at 28 pct. af børnene havde fået stillet en diagnose på en langvarig sygdom eller et langvarigt handicap. Spørgsmålet blev gentaget i 2007, hvor samme andel (30 pct.) svarede ja til spørgsmålet. De hyppigst forekommende lidelser er hyperaktivitet/koncentrationsproblemer (ADHD), som 14 pct. lider af, samt psykisk udviklingshæmning (13 pct.).

6. For en nærmere omtale, se SDQ's hjemmeside www-sdqinfo.com.

Der er ingen påviselig sammenhæng mellem det at have en diagnose på en langvarig sygdom eller handicap og forekomsten af almindelige sygdomme i det sidste års tid.

TABEL 2.3

Anbragte 11-årige med en diagnose på en langvarig sygdom eller handicap.

	Antal	Procent
En læge eller psykolog har konstateret, at barnet har en langvarig sygdom eller et handicap (ifølge oplysning fra anbringelsesstedet)	133	30
<i>Barnet er/har:</i>		
Psykisk udviklingshæmmet	59	13
Downs syndrom (mongolisme)	3	1
Hyperaktiv/koncentrationsproblemer (ADHD)	63	14
Børnepsykiatrisk sygdom	27	6
Bevægelseshandicap	10	2
Svær grad af nedsat syn	7	2
Svær grad af nedsat hørelse	4	1
Svær grad af talefejl	9	2
Ordblindhed	7	2
Andet større handicap	18	4
Procentgrundlag	446	

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Det kommer ikke bag på os, at børn med en diagnose på en alvorlig sygdom eller et handicap oftere bliver placeret uden for normalområdet på den samlede SDQ-skala, end børn uden en diagnose gør. Mens 40 pct. af de diagnoseløse børn ligger uden for normalområdet, gælder det for 70 pct. af diagnosebørnene. Forskellen skyldes, at de kronisk syge/handicappede hyppigt falder uden for normalområdet med hensyn til hyperaktivitet og kammeratskabsrelationer. Endvidere har de sværere ved at udvise prosocial adfærd.

Sammenfattende må disse børn, som i 11-årsalderen er anbragt uden for hjemmet, karakteriseres som en meget blandet gruppe. I den ene ende af spektret har vi en gruppe af forholdsvis almindelige børn: deres fjernelse fra hjemmet er ikke begrundet i egne forhold, men i forældrenes manglende evne til at give dem en tryk opvækst; de har været anbragt i ganske mange år – typisk i en plejefamilie; de har ingen diagnose på alvorlig sygdom/handicap, og på SDQ-skalaen falder de inden for

normalområdet. Der er som udgangspunkt grund til at tro, at disse børn har potentiale til at klare sig på nogenlunde lige fod med andre børn, som er så heldige at kunne bo hjemme i familien. Opgjort efter tre kriterier (1. de er uden egen andel i anbringelsen, 2. de har ingen diagnose, og 3. de falder inden for normalområdet på SDQ-skalaen) udgør gruppen en fjerdedel af samtlige børn i undersøgelsen. I den anden ende af spektret har vi en halvt så stor gruppe, som bærer på de modsatte karakteristika: De har en eller flere diagnoser på alvorlig sygdom/handicap; de har problemer, som placerer dem uden for normalområdet på SDQ-skalaen; deres anbringelse er ikke blot begrundet i forældrenes problemer, men skyldes også barnets egne vanskeligheder. Mange af disse børn vil bo på en institution. Mellem disse yderpunkter har vi forskellige blandingsformer, som tilsammen dækker mere end halvdelen af børnene.

HVOR UNDERVISES BØRNENE?

Alle børn har, uanset om de bor hjemme eller et andet sted, krav på et tilbud om undervisning, der modsvarer barnets evner og muligheder. Et overordnet syn på skolegangen kan være at spørge, om det er en ganske almindelig eller en specialiseret undervisning, de anbragte børn modtager. For det brede flertal af børn sker der over årene en sådan faglig og social fremgang, at det giver god mening at undervise dem sammen på klassetrin, som afspejler deres alder. Nogle børn skiller sig imidlertid så meget ud, at de ikke kan rummes inden for denne normalitetsforestilling. Deres udviklingspotentiale er for ringe, og vanskelighederne så specielle, at de skal have et helt igennem individualiseret tilbud, som ikke lader sig indpasse i tankerne om holdundervisning. De psykisk udviklingshæmmede hører til i denne kategori.

Som det fremgår af tabel 2.4, modtager knap halvdelen af børnene (45 pct.) et *almindeligt undervisningstilbud* (uden specialundervisning) i en (kommunal)- folkeskole eller en privat skole. Halvt så mange (23 pct.) får i større eller mindre udstrækning *specialundervisning* i folkeskolen eller på en privat skole. Alt i alt er det således to ud af tre anbragte børn, der undervises i folkeskole- eller privatskoleregi. Hertil kommer så en ottendedel (13 pct.), som går på en *specialskole* (typisk for handicappede børn), og lige så mange undervises på en *intern skole*.

TABEL 2.4

Anbragte 11-årige fordelt efter, hvilken type af undervisning de for tiden modtager.

	Antal	Procent
Folkeskole – almindelig undervisning	186	42
Folkeskole – almindelig og specialundervisning	41	9
Folkeskole – specialundervisning	49	11
Privat- eller friskole – almindelig undervisning	17	4
Privat- eller friskole – almindelig og specialundervisning	6	1
Privat- eller friskole – specialundervisning	6	1
Specialskole (fx for handicappede)	58	13
Intern skole på anbringelsessted	60	13
Anden undervisning	16	4
Intet undervisningstilbud lige nu	2	0
Uoplyst	5	1
I alt	446	99

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Der er en tydelig sammenhæng mellem undervisningens karakter og det sted, hvor barnet er anbragt. Som nævnt er to ud af tre børn placeret i en plejefamilie, og blandt dem modtager to tredjedele en almindelig undervisning. Det kan også udtrykkes på denne måde: næsten halvdelen af alle anbragte børn i undersøgelsen bor hos en plejefamilie og får en ganske normal undervisning sammen med andre almindelige børn. Der er også en del institutionsanbragte børn, som modtager almindelig undervisning, men det er dog mere almindeligt, at disse børn får en specialiseret undervisning, som ofte finder sted på en intern skole.

Med hensyn til undervisning er de psykisk udviklingshæmmede børn i en kategori for sig selv. Ingen af dem modtager almindelig undervisning, og hele 60 pct. er placeret på en skole med vidtgående specialundervisning i det, der tidligere var amtskommunalt regi.⁷ Modsat modtager ca. 60 pct. af de børn, som ikke har nogen diagnose hæftet på sig, en helt almindelig undervisning. Yderligere 20 pct. rummes i folkeskolen, men med specialundervisning i større eller mindre udstrækning (se tabel 2.5).

7. Formuleringer i de anvendte spørgeskemaer refererer til situationen før kommunalreformen, hvor den almindelige specialundervisning blev givet i kommunalt folkeskoleregi og den vidtgående specialundervisning i amtskommunalt regi. Bortset fra nogle få regionale tilbud henhører al specialundervisning, både den almindelige og den vidtgående, nu under kommunen.

Groft sagt modtager halvdelen af børnene almindelig undervisning, evt. med et vist tilskud af specialundervisning, men inden for de klassetrinsopdelte rammer, vi kender så godt fra grundskolen. Den anden halvdel modtager et specialiseret undervisningstilbud, som typisk ikke inkluderer, at børnene er opdelt efter klassetrin. Helt så enkelt er det dog ikke. De specialiserede tilbud er en broget buket, og navnlig de børn, som går på en specialskole, kan for en dels vedkommende, ifølge anbringelsesstedet, godt indplaceres på klassetrin.

TABEL 2.5

Anbragte 11-årige med og uden diagnose på alvorlig sygdom/alvorligt handicap, fordelt efter undervisningens karakter.

	Psykisk udviklingshæmmede	Med anden diagnose	Uden diagnose	Alle
Almindelig undervisning	0	27	59	46
Almindelig specialundervisning i kommunal folkeskole	33	27	20	23
Vidtgående specialundervisning uden for kommunal folkeskole	60	44	17	28
Ingen undervisning	7	3	4	4
I alt	100	101	100	101
Procentgrundlag	60	75	311	446

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Knap halvdelen af de anbragte børn placeres på grund af personlige vanskeligheder uden for normalområdet på den samlede SDQ-skala. Omkring 60 pct. af disse børn modtager en form for specialiseret undervisning. Det er en langt større andel end blandt børnene, der falder inden for normalområdet. Her er det rundt regnet hver fjerde, der modtager specialundervisning, mens tre ud af fire undervises normalt. Forskellene går igen, når vi ser på delskalærne for henholdsvis adfærdsproblemer, hyperaktivitet og problemer i kammeratskabsrelationer, hvorimod der ikke er nogen sammenhæng med placeringen i forhold til området for emotionelle problemer.

KLASSETRIN OG INDLÆRINGSNIVEAU

Hvert tredje barn undervises ifølge anbringelsesstedet på en skole uden klassetrinsopdeling. For de resterende børn er der spurgt, hvilket *klasse-trin* barnet går på. Når spørgsmålet besvares i første halvdel af året, dvs. før eller i skolernes sommerferie, vil det typiske for normale børn i denne alder være 5. klasse. I nogle tilfælde (især for drenge) udsættes skolestarten et år på grund af manglende modenhed, og det vil så betyde, at disse børn vil gå i 4. klasse. Enkelte børn får lov at starte deres skolegang tidligt, og de vil på dette tidspunkt gå i 6. klasse. De anbragte børn, som vi har oplysninger om klassetrin på, er ikke helt typiske, idet halvdelen går i 5. klasse og hele 40 pct. i 4. klasse. Nogle få procent går i 6. klasse. Den relativt høje andel af børn i 4. klasse hænger sammen med, at forholdsvis mange (hver fjerde) på dette klassetrin på et eller andet tidspunkt i skoleforløbet har gået en klasse om. Det er på den ene side opmuntrende, at halvdelen af børnene kan undervises normalt, men samtidig er det værd at bemærke, at det for en hel del børn synes at være fra en plads 'bagerst i klassen', hvor der kan være et behov for støtte.

TABEL 2.6

Anbragte 11-årige med forskellige kendetegn, fordelt efter klassetrin.

	Har barnet egen andel i grunden til sin anbringelse?				SDQ	Alle
	Uden egen andel	Med egen andel	Normal området	Midterområdet		
Ikke trinopdelt undervisning	14	52	17	25	46	29
Højest 4. klasse	34	23	30	36	25	26
5. klasse og derover	50	22	49	37	27	35
Uoplyst	2	4	3	3	2	5
I alt	100	101	99	101	100	4
Procentgrundlag	223	223	146	76	220	446

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Der er en stærk sammenhæng mellem barnets klassetrin og indplacering på SDQ-skalaen. Halvdelen af de børn, der scorer normalt på den sam-

lede SDQ-skala, går i 5. klasse, mens 17 pct. undervises under former, der ikke kan opdeles efter klassetrin. Heroverfor står, at det kun er ca. 25 pct. af børnene uden for normalområdet, der går i 5. klasse, mens knap halvdelen af denne gruppe modtager specialundervisning uden opdeling efter klassetrin.

Der er ligeledes en klar sammenhæng med spørgsmålet, om barnet har en diagnose på en alvorlig sygdom eller et handicap. Knap 15 pct. af diagnosebørnene går i 5. klasse, mens 60 pct. af denne gruppe specialundervises uden opdeling efter klassetrin.

Der er flere drenge end piger, som bliver undervist på skoler uden trinopdeling, hvilket hænger sammen med en overvægt af drenge, der er psykisk udviklingshæmmede.

Ser vi endelig på de begrundelser, anbringelsesstedet giver for, at barnet ikke kan bo hjemme, er sammenhængen igen slående. De børn, som er anbragt alene med henvisning til forældrenes manglende evne til at tage vare på barnets opvækst, går for halvdelen vedkommende i 5. klasse, mens 14 pct. specialundervises uden opdeling i klassetrin. For børn med egne vanskeligheder som en del af begrundelsen for deres anbringelse er det lige omvendt. Halvdelen af disse børn specialundervises uden opdeling i klassetrin, og kun ca. 20 pct. går i 5. klasse.

Uanset hvilken indikator på vanskeligheder i barnets situation, vi bringer ind, er det således tydeligt, at der er en sikker statistisk sammenhæng med barnets klassetrin. Problemerne afspejler sig i, at barnet får svært ved at holde trit med de almindelige børn.

Den danske folkeskole lægger vægt på, at der i en klasse skal være plads til alle. Den fagligt begrundede udskilning af børn, der har svært ved at følge med, praktiseres så skånsomt som muligt, typisk ved at tildele den svagt funderede elev specialundervisning i noget af undervisningstiden, mens eleven søges fastholdt i det sociale fællesskab med kammeraterne i resten af tiden. At gå på et bestemt klassetrin kan derfor i højere grad være udtryk for elevens alder end for elevens faglige *kundskabsniveau*. De relativt mange omgængere på 4. klassetrin tyder på, at netop denne gruppe børn faktisk er blevet omplaceret til et klassetrin, der bedre svarer til deres reelle kundskabsniveau.

TABEL 2.7

Anbragte 11-årige opdelt efter klassetrin og fordelt efter indlæringsniveau.

Indlæringsniveau svarende til:	Ikke trinopdelt undervisning	Højst 4. klasse	5. klasse og derover	Alle ¹
5. klasse	8	2	70	29
4. klasse	18	60	7	26
Lavere end 4. klasse	61	32	16	35
Andet	8	2	3	5
Ved ikke/uoplyst	5	4	3	4
I alt	100	100	99	99
Procentgrundlag	147	126	161	446

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

1) Inklusive børn med uoplyst klassetrin.

For mere direkte at få et billede af børnenes faglige niveau blev der spurgt herom. Svarene tyder overordnet på, at anbringelsesstedet mener, der er overensstemmelse mellem barnets klassetrin og faglige indlæringsniveau. De børn, som ikke kan placeres på et bestemt klassetrin, fordi undervisningen ikke foregår efter en sådan opdeling, beskrives typisk som værende på et lavere indlæringsniveau end 4. klasse, eller der henvises slet og ret til, at barnet går i en specialklasse. En tredjedel af de børn, som angives at være på et indlæringsniveau under 4. klasse (svarende til 12 pct. af samtlige 446 børn), går faktisk i 4. eller 5. klasse.

Der er klart flere drenge end piger, som indlæringsmæssigt befinder sig på et lavt niveau (under 4. klasse). Dette skal ses i sammenhæng med, at drengenes andel af de psykisk udviklingshæmmede er større end pigernes, idet de udgør to tredjedele af denne gruppe.

En anden måde at forholde sig til barnets skolefaglige niveau består i at spørge, *om barnet kan følge med i undervisningen*. Den voksne på anbringelsesstedet har skullet tage konkret stilling til barnets niveau på fire områder; i dansk, matematik, natur & teknik samt engelsk. At 'følge med' i undervisningen vil først og fremmest være et spørgsmål om at placere sig i forhold til de andre børn på holdet. Hvis barnet går i en almindelig skoleklasse, er målestokken derfor den, der gælder for almindelige børn, mens den højst sandsynligt er en anden for børn på en specialskole. Der må derfor advares mod en for håndfast tolkning af svarene, som først og fremmest må opfattes som en indikator for, om barnet fagligt set har det nemt eller svært i den skole og blandt de elever, det nu

en gang er placeret sammen med. De helt basale færdigheder (at læse og regne) vil have første prioritet. Nogle af disse børn bliver formentlig slet ikke eller kun nødtørftigt undervist i fag som natur og teknik samt engelsk. Det kan være årsagen til, at andelen af plejeforældre/personale på anbringelsesstedet, som ikke kan svare på spørgsmålet eller benytter den meget negative karakteristik (slet ikke) af barnets formåen, er klart højere i de to fag end i dansk og matematik.

TABEL 2.8

Anbragte 11-årige fordelt efter om de kan følge med i undervisningen. Procent.

	Dansk	Matematik	Natur og teknik	Engelsk
I høj grad	30	26	27	21
I nogen grad	49	48	47	32
I ringe grad	14	20	11	22
Slet ikke	5	6	5	14
Ved ikke/uoplyst	1	1	9	10
I alt	99	101	99	99

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Når der spørges specifikt til enkelte fag, ses en forskel på de to køn, som også genfindes i hele befolkningen. Pigerne vurderes til at være lidt bedre end drengene i dansk, mens drengene klarer sig bedre end pigerne i matematik.

Gruppen af børn, der har vanskeligt ved at følge med i undervisningen, kan med stor sikkerhed udpeges som de psykisk udviklingshæmmede. Blandt dem er der ganske få procent, som 'i høj grad' kan følge med i danskundervisningen, mens 30 pct. 'slet ikke' kan det. Børn med andre diagnoser end psykisk udviklingshæmning fordeler sig næsten som dem helt uden en diagnose. Ganske få procent kan 'slet ikke' følge med, omkring 30 pct. kan 'i høj grad', og yderligere 50 pct. kan 'i nogen grad'.

Det er velkendt, at døgninstitutionernes klientel er 'tungere' end de børn, der har kunnet anbringes i plejefamilier. Derfor er det ikke overraskende, at de institutionsanbragte børn vurderes at have større besvær med at følge med i undervisningen end børn i familiepleje. Mere bemærkelsesværdigt er det, at den antalmæssigt forholdsvist beskedne gruppe af børn på socialpædagogiske opholdssteder vurderes på niveau

med de familieanbragte. Her ses altså et skel mellem børn på døgninstitutioner og børn på socialpædagogiske opholdssteder.

TABEL 2.9

Anbragte 11-årige i henholdsvis familiepleje og på døgninstitution, fordelt efter om de kan følge med i dansk- og matematikundervisningen. Procent.

	Dansk		Matematik	
	Plejefam.	Døgninst.	Plejefam.	Døgninst.
I høj grad	35	13	28	15
I nogen grad	49	47	49	45
I ringe grad	12	23	19	20
Slet ikke	3	12	3	16
Ved ikke/uoplyst	1	4	1	3
I alt	100	99	100	99
Procentgrundlag	308	91	308	91

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Vi ved, at en del af børnene i 4. klasse på et tidspunkt har gået en klasse om, sandsynligvis med den begrundelse, at det ville hjælpe dem til bedre at kunne følge med. Vi kan ikke sige, hvor stor effekten heraf har været, men vi finder, at de børn, som nu går i 5. klasse, gennemgående har lettere ved at følge med end børnene i 4. klasse.

Halvdelen af børnene har som nævnt ikke bidraget til deres anbringelse ved egne vanskeligheder. Den er alene begrundet i forældrenes problemer og manglende evne til at tage vare på deres barns opvækst. Disse børn har gennemgående lettere ved at følge med i fagene, end børn der har egne vanskeligheder, som bidrog til at begrunde deres anbringelse. Vanskelighederne kan bl.a. bestå i alvorlige sygdomme eller handicap, som barnet har en diagnose for. Ikke overraskende vurderes diagnosebørnene til at have sværere ved at følge med end børn uden diagnosticerede vanskeligheder.

Mens halvdelen af de børn, der på den samlede SDQ-skala placerer sig inden for normalområdet, vurderes til 'i høj grad' at kunne følge med i danskundervisningen og 45 pct. til at kunne det 'i nogen grad', så forholder det sig ganske anderledes for de børn, som ligger uden for normalområdet. Af dem er det blot 15 pct., som 'i høj grad' kan følge med, mens hver tredje 'i ringe grad' eller 'slet ikke' kan følge med. For-

skellen skyldes tildels, at de børn, der har svært ved at følge med, hyppigt falder uden for normalområdet på alle områder bortset fra emotionelle problemer.

EN PROGNOSE FOR BARNETS MULIGHEDER

Frem til 2007, hvor det blev et obligatorisk krav for alle elever i 9. klasse at gå op til folkeskolens afgangsprøve, sluttede omkring 90 pct. af alle børn deres skoleforløb med at gå op til prøven. Det er så at sige det ultimative mål for, om man har erhvervet det mindstemål af faglig viden og færdigheder, som forventes af den enkelte. Anbringelsesstedet har vurderet barnets muligheder for at gennemføre et skoleforløb svarende til 9. klasses afgangseksamen. Om resultatet af den mulige afgangsprøve kunne ventes at blive mere eller mindre godt, var ganske ligegyldigt. Det afgørende var, om barnet – ud fra de indtil da gældende regler og pædagogiske konventioner – overhovedet kunne tilskrives muligheden for at gå op til afgangsprøven og således henregnes til det normalområde af elever, som rundt regnet 90 pct. af en årgang tilhører.

Knap halvdelen (46 pct.) af børnene skønnes 'helt bestemt' at kunne nå dertil, hvor de kan gå til folkeskolens afgangsprøve i 9. klasse. For yderligere en fjerdedel lyder vurderingen, at det 'måske' kan lade sig gøre. Og for den sidste fjerdedel af børnene skønnes det at være en helt urealistisk målsætning ('nej, det er ikke sandsynligt'). Det står således klart, at uddannelsesprognosen for i hvert fald halvdelen af de anbragte børn ser væsentlig dårligere ud end for de øvrige børn i samfundet.

Helt som ventet er det først og fremmest de psykisk udviklingshæmmede børn, der falder igennem. Næsten ingen af dem skønnes at kunne gøre sig forhåbninger om at gå op til afgangsprøven. For de øvrige børn med en diagnose ser det noget lysere ud. Hver fjerde menes helt bestemt at kunne nå det niveau, som er nødvendigt for at aflægge prøve, og en tredjedel kan måske nå det. For den store gruppe af børn, som ikke har fået hæftet en diagnose på sig, er udsigterne endnu bedre. 60 pct. menes helt bestemt at kunne gå til afgangsprøven i 9. klasse, 25 pct. kan måske, og blot 13 pct. menes helt bestemt ikke at kunne gøre sig forhåbninger i den retning. Denne andel er ikke meget større end de tilsvarende ca. 10 pct. i hele årgangen.

TABEL 2.10

Anbragte 11-årige, opdelt efter placering på SDQ-skalaen, og fordelt efter om de skønnes at kunne gennemføre et skoleforløb svarende til 9. klasses afgangseksamen. Procent.

	Inden for normal- området	I grænse- området	Uden for normal- området	Alle (inkl. uplacer- bare)
Ja, helt bestemt	73	53	19	46
Måske	16	23	33	24
Nej, det er ikke sandsynligt	9	23	42	26
Ved ikke/uoplyst	2	0	6	4
I alt	100	99	100	100
Procentgrundlag	181	47	195	446

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Inddrages det sted, hvor barnet er anbragt, er vurderingen klart mere optimistisk for de børn, som er anbragt i plejefamilie (her menes 54 pct. at kunne aflægge afgangseksamen), end for børn anbragt på døgninstitution (blot 24 pct. skønnes at kunne nå et niveau, hvor det er realistisk at indstille sig til folkeskolens afgangsprøve). Børnene på socialpædagogiske opholdssteder placerer sig på dette spørgsmål midt imellem de to andre grupper børn.

Prognosen for at kunne nå et niveau, hvor det er realistisk at indstille sig til afgangsprøven, ser klart bedre ud for børn uden egen andel i begrundelsen for at anbringe dem uden for hjemmet end for børn med egne vanskeligheder. Mens to tredjedele af børnene i den første gruppe har en god prognose, er det kun en fjerdedel af børnene i den anden gruppe.

En placering uden for normalområdet på SDQ-skalaen er forbundet med en dårlig prognose, idet kun hver femte af disse børn skønnes at ville kunne gå op til folkeskolens afgangsprøve. Til gengæld er prognosen for børn fra normalområdet relativt god. Omtrent tre fjerdedele vurderes til at kunne gå op til prøven, mens en sjettedel måske kan nå niveauet. For den sidste tiendedel anses det for usandsynligt. Forskellen skyldes, at de børn, der har en dårlig prognose, hyppigt falder uden for normalområdet på alle områder bortset fra emotionelle.

Alt i alt er det de børn, som selv har vanskeligheder at slås med (enten i form af handicap, langvarig sygdom eller adfærdsforstyrrelser, som placerer dem uden for normalområdet på SDQ-skalaen), der hyp-

pigst sakker bagud i skoleforløbet, og som vil blive ved med det, hvilket på længere sigt ventes at betyde, at de efter de regler, som var gældende frem til 2007, ikke ville kunne gøre sig håb om nå et sådant kundskabsniveau, at det gav mening at gå op til folkeskolens afgangprøve. Udsigterne for de børn, som 'kun' er anbragt, fordi de kommer fra et hjem med ringe muligheder for at give dem en tryk opvækst, er langt bedre og mere på linie med almindelige børns.

SKOLEN TIL HVERDAG

For almindelige skolebørn i 11-årsalderen består dagligdagen i lektier, tv, internet, fritidslæsning og andet mediebrug, samvær med kammerater, organiserede fritidsaktiviteter, deltagelse i huslige aktiviteter og andet samvær i familien. Er der forskel på dagligdagen for almindelige børn og de, der ikke kan bo hjemme? Umiddelbart synes den gruppe af anbragte børn, som bor i en plejefamilie, at have så mange lighedspunkter med jævnaldrende, der bor hjemme hos deres forældre, at der ikke er grund til at forvente de store forskelle. For de institutionsanbragte børn er de ydre rammer og deres personlige vanskeligheder derimod af en sådan karakter, at man vanskeligt kan forestille sig en dagligdag uden afvigelser i forhold til gennemsnittet for hele aldersgruppen.

Normalt har skolebørn i denne alder jævnligt lektier for. Ifølge SFI's Børneforløbsundersøgelse svarer mere end 90 pct. af børnene selv, at de har lektier for mindst et par gange om ugen. Halvdelen af dem mener, at de har lektier for hver dag. Der er blevet spurgt på en lidt anden måde, om de anbragte børn har lektier for. Svarpersonen er her ikke barnet selv, men en voksen på opholdsstedet, og spørgsmålet har en anden ordlyd. Godt 80 pct. af de anbragte børn har (jævnligt) lektier for.

Umiddelbart må det forventes, at de fagligt svage børn har flest lektier for, fordi de ikke når så meget i timerne og har det største behov for hjælp til lektierne. Men de svageste kan være så dårligt fungerende, at det slet ikke skønnes hensigtsmæssigt at arbejde med lektier i deres tilfælde.

TABEL 2.11

Anbragte 11-årige opdelt efter undervisningens karakter og fordelt efter deres behov for lektiehjælp. Procent.

	Almindelig undervisning	Almindelig special- undervisning i kommunal folkeskole	Vidtgående special- undervisning uden for kommunal folkeskole	Alle
Barnet har <i>ikke</i> lektier for	1	12	43	16
Barnet klarer selv sine lektier	14	5	1	8
Har af og til brug for hjælp til lektielæsning	84	83	54	74
Ved ikke/uoplyst	1	0	2	1
I alt	100	100	100	99
Procentgrundlag	203	102	123	446

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Opdeles børnene (som i tabel 2.11) efter karakteren af den undervisning, de modtager, er der en tydelig sammenhæng. Lidt under halvdelen af børn i vidtgående specialundervisning (som bl.a. gives til en del af de psykisk udviklingshæmmede) har slet ikke lektier for. Det kan skyldes, at deres problemer er af en sådan karakter, at det forekommer meningsløst at tale om lektier. Endvidere er det ikke hvem som helst beskåret at *kunne* hjælpe disse børn med indlæringen. Det er dog selv inden for denne gruppe et flertal (57 pct.), der har lektier for og brug for støtte til at få dem lavet. I den modsatte ende af spektret finder vi børn med almindelig undervisning. Her har stort set alle lektier for, men en vis andel af børnene klarer sig selv uden hjælp fra de voksne. Antagelig er det de kvikkeste børn, som ikke menes at have brug for hjælp.

Med vores viden om problemernes forskellige tyngde, alt efter hvor børnene er anbragt, er det ganske som forventet, at de døgninstitutionsanbragte børn skiller sig ud ved, at knap halvdelen (44 pct.) slet ikke har lektier for. Ingen af de børn på døgninstitutionerne, som trods alt kender til at have lektier for, klarer dem på egen hånd. Det er de børn, der bor i plejefamilie, som for 10 pct.'s vedkommende er selvhjulpne, hvad lektier angår. I denne gruppe er det under 10 pct., som ikke har lektier for, dvs. at 80 pct. jævnligt får hjælp til lektierne. Den mindre gruppe

af børn på socialpædagogiske opholdssteder fordeler sig nogenlunde som de plejeanbragte børn.

Knap 30 pct. af de børn, hvis anbringelse helt eller delvist er begrundet i egne vanskeligheder, er fri for lektier. Det er en meget højere andel end blandt de børn, som ikke har lod og del i deres egen anbringelse (5 pct.). I sidstnævnte gruppe finder vi til gengæld næsten alle de børn, som nok har lektier for, men klarer dem selv. Mønsteret gentager sig, hvis vi i stedet opdeler børnene efter, om de har fået stillet en diagnose på en alvorlig sygdom/et alvorligt handicap. Hvert tredje diagnosebarn har ikke lektier for. Blandt de diagnosefrie børn er andelen 10 pct. Endelig finder vi, at børn uden for normalområdet på SDQ-skalaen oftere er lektiefri (25 pct.), end børn fra normalområdet er.

For de børn, som har brug for hjælp til deres lektier, blev anbringelsesstedet uddybende spurgt, *hvor tit* barnet får en sådan hjælp. Halvdelen får hjælp 'hver dag', og 30 pct. mindst 'et par gange om ugen'. 12 pct. får hjælp omtrent en gang om ugen, og 5-6 pct. får en ret sporadisk hjælp (dvs. med større mellemrum end en uge).

Lektiehjælpen til de børn, som får en eller anden form for specialundervisning, synes at være mere intens end hjælpen til de børn, som modtager almindelig undervisning. I den førstnævnte gruppe er det 66 pct., der modtager daglig lektiehjælp. Blandt børn med almindelig undervisning er det 43 pct., som hjælpes hver dag. Dette er formentlig et udtryk for, at de fagligt svage børn har behov for og får en fast, vedvarende støtte til skolearbejdet. Det peger i samme retning, at børn, hvis indlæringsniveau svarer til 5. klassetrin, får mindre hyppig hjælp end børn på 4. klasses niveau, og at de børn, der er under 4. klasses niveau, får den hyppigste hjælp.

Børn uden egen andel i begrundelsen for deres anbringelse modtager lektiehjælp med mindre hyppighed end børn, hvor egne vanskeligheder anførtes i begrundelsen for deres anbringelse. Ligeledes gælder det, at diagnosebørnene hjælpes hyppigere end de diagnoseløse børn, samt at der hyppigere er lektiehjælp til børn, som falder uden for normalområdet på SDQ-skalaen.

Generelt ser det ud til, at der ydes lektiehjælp til de anbragte børn, og hyppigst til dem, der synes at have størst behov. Men vi kan ikke afgøre, om hjælpen er stor og god nok, eller hvilken effekt den har på kundskabstilegnelsen.

Der er tre personkategorier, som især forestår lektiehjælpen. *Plejeforældre* nævnes af 67 pct. Dernæst følger *pædagoger* på barnets boinstitution (21 pct.) og *lærere* på skolen (17 pct.). Det skal her tages i betragtning, at 70 pct. af børnene bor i en plejefamilie, og at skemaet for disse børn er besvaret af en plejeforælder. Ser vi isoleret på gruppen af børn, som er anbragt i en plejefamilie, er det mere end 90 pct. af disse børn, som får lektiehjælp af plejeforældrene. En sjettedel får hjælp af en lærer på skolen. For de institutionsanbragte børn træder en pædagog så at sige i plejeforældrenes sted og er den, der hjælper med lektierne (67 pct.). Her er der endvidere 20 pct., som får hjælp af en lærer på skolen.

Der findes eksempler i materialet på, at andre personer (fx personale i fritidsklub, andre børn på institutionen etc.) hjælper med lektierne, og i disse enkeltstående tilfælde må deres indsats ikke negligeres. Den kan være afgørende for dette barn. Men det må samtidig understreges, at det i det samlede billede er en hjælp, som ikke betyder så meget.

PROBLEMER I SKOLEN

Skolen er meget andet end tilegnelse af faglige kundskaber. Den er en social arena, hvor relationer til kammerater og lærere udfolder sig på godt og ondt. Problemer fra livet uden for skoleporten bæres med ind i undervisningssituationen og sætter grænser for, hvad den enkelte kan få ud af sin skolegang. Der er blevet stillet en række spørgsmål om problemer i skolen inden for det sidste år, samt om hvilke foranstaltninger der har været sat i værk for at afhjælpe problemerne.

Spørgsmål om forekomsten af *problemer i skolen* er blevet stillet i såvel SFI's Børneforløbsundersøgelse (om et udsnit af alle 11-årige børn) som i Forløbsundersøgelsen af anbragte børn. Vi kan derfor sammenligne resultaterne. Indledningsvis skal det dog understreges, at der blot er spurgt, om barnet har haft problemer inden visse områder, fx koncentration (omkring lektier og i klassen), konflikter med kammerater, lærere etc. Afgørelsen af, hvornår en ulempe eller gene er stor nok til at kunne bære betegnelsen: et problem, vil i spørgeskemasammenhæng variere og afspejle svarpersonens individuelle tærskel, ligesom der vil være betydelige forskelle på tyngden af de problemer, som ligger til grund for svaret. Man kan godt forestille sig, at faguddannet ansatte på en døgninstitution har en anden opfattelse af, hvornår noget er et problem, end

pleje- og helt almindelige forældre har. Tallene for problemomfang og reaktionerne herpå må altså ses i det lys, at der er flere sider af den fulde sandhed, som ikke er belyst i dette materiale.

TABEL 2.12

Anbragte 11-årige, opdelt efter SDQ, og fordelt efter deres problemer i skolen i det sidste år. Sammenlignet med alle børn i SFI's Børneforløbsundersøgelse. Procent.

	Anbragte 11-årige				Alle børn i BFU
	Normal-området	Midter-området	Uden for normal-området	Alle	
Har haft et eller flere problemer i skolen	64	97	94	84	47
Psykelige problemer	27	49	63	48	20
Koncentrationsproblemer	38	75	83	66	23
Tale- og sprogproblemer	11	21	36	25	3
Konflikter med kammerater	36	55	81	61	26
Konflikter med lærere	18	42	67	46	13
Andre problemer i skolen	6	14	32	20	6
Procentgrundlag	146	76	220	446	4.731

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007. SFI's Børneforløbsundersøgelse (BFU), årgang 1995.

Det ses af tabel 2.12, at knap halvdelen af mødre til et barn i hele aldersgruppen angiver, at der inden for det seneste år i skolen har været problemer af en eller anden art med deres barn. Blandt de børn, som er anbragt uden for hjemmet, er *andelen med problemer* imidlertid langt højere: 84 pct. Det er altså normen, langt snarere end undtagelsen, blandt disse børn, at der er problemer af en eller anden art i skolen. Og det er ikke isoleret til den tungeste gruppe af børn. Selv blandt børn, der på SDQ-skalaen tilhører normalområdet, angives knap to ud af tre at have haft problemer i skolen inden for det seneste år. Bevæger vi os uden for normalområdet, er det en ren undtagelse at finde børn uden skoleproblemer.

Tilstedeværelsen af skoleproblemer er så massiv blandt anbragte børn, at de indikationer på relativt gunstige vilkår (at gå i en ganske almindelig skole, at bo hos en plejefamilie frem for på en institution, at være uden diagnose på en langvarig sygdom/handicap eller at være uden egen andel i begrundelsen for anbringelsen), som ellers har vist sig at udgøre en ganske pæn beskyttelse mod en udsigtsløs situation, ikke synes

at række på dette felt. Selv inden for disse grupper er det højst 25 pct., som ikke har haft problemer i skolen det forløbne år (sammenlignet med 53 pct. af hele børneårgangen).

Nogle børn har haft problemer på et enkelt område, andre på flere inden for det sidste år. Halvdelen af de anbragte børn har således været belastet af problemer på mindst tre områder, hvilket kun var tilfældet for hver ottende af alle 11-årige.

Ser vi på problemerne i forskellige undergrupper af anbragte børn, er der helt som forventet en større ophobning blandt de institutionsanbragte børn end blandt børn i plejefamilier. Omkring 70 pct. af de børn, som modtager en eller anden form for specialundervisning, har mindst tre af de anførte problemer, hvorimod det samme gælder for knap 40 pct. af børn med almindelig undervisning. Et lavt indlæringsniveau er også ensbetydende med flere problemer end blandt børn, der er på 5. klasses niveau. Børn med egne vanskeligheder, der optræder som begrundelse for deres anbringelse, har flere problemer i skolen end børn, der var uden egen andel i anbringelsen. Ligeledes har diagnosebørnene flere problemer end børn uden en diagnose på alvorlig sygdom eller alvorligt handicap.

Mødrenes rapportering af problemer i skolen for deres 11-årige barn viser, at 20 pct. af alle 11-årige har haft vanskeligheder af *psykiske* art. Det kan være i form af, at barnet har været ked af det, har manglet selvtillid eller har været alt for tilbagetrukket. Blandt jævnaldrende børn, der er anbragt uden for hjemmet, er det imidlertid en markant højere andel, nemlig halvdelen, som har haft den slags problemer inde på livet. Det gælder i langt højere grad blandt de børn, som ligger uden for normalområdet på SDQ-skalaen (tabel 2.12), og i højere grad blandt de institutionsanbragte end blandt plejefamiliernes børn.

Et andet problemområde vedrører barnets evne til at *koncentrere* sig (fx i klassen eller ved at barnet ikke vil lave lektier). Ses på udsnittet af alle børn i denne aldersgruppe (BFU-børnene) forekommer denne type problemer nogenlunde i samme omfang, som gælder for de psykiske problemer (20 pct.), mens hyppigheden er klart højere blandt de anbragte børn. To ud af tre angives at have haft den slags problemer i det sidste år. Dermed er *koncentrationsproblemer* det *hyppigst nævnte enkeltproblem for de anbragte børn*. Blandt alle 11-årige er *konflikter med kammerater* til gengæld det mest udbredte problem, idet 28 pct. af børnenes mødre nævner det.

TABEL 2.13

Andelen blandt anbragte 11-årige med støtte til afhjælpning af problemer i skolen. Procent.

	Alle med problem AFU	Alle AFU	Alle med problem BFU	Alle BFU
Andel med støtte – uanset art ¹	(100)	69	(100)	20
Støtte fra skolens støttecenter (i klassen eller specialcenter på skolen)	34	31	36	8
Taleundervisning	6	5	5	1
Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler	30	27	21	5
Overflytning til specialklasse eller anden lille klasse	26	22	9	2
Overflytning til heldagsskole	7	7	4	1
Skolepsykolog, psykolog, PPR	45	40	34	8
Ekstra danskundervisning	18	16	20	5
Modersmålsundervisning	1	1	1	0
Lektiehjælp	18	15	11	3
Andre tiltag	21	18	38	9
Procentgrundlag	376	446	1.085	4.731

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen (AFU). Skema til anbringelsesstedet i 2007. SFI's Børneforløbsundersøgelse (BFU), årgang 1995. Skema til barnets mor.

1) Procentgrundlaget er alle børn i undersøgelsen, dvs. 446 i AFU og 4.731 i BFU.

De problemer, børnene slås med i skolen, skal de så vidt muligt have hjælp til at løse eller i det mindste afbøde virkningen af. Der er da også sat ind med en række støtteforanstaltninger. To ud af tre anbragte børn (69 pct.) har ifølge den voksne på anbringelsesstedet inden for det seneste år fået en eller flere former for *støtte til afhjælpning af problemer i skolen*. Det er en noget lavere andel end de 84 pct., som rapporteredes at have haft problemer. Det betyder, at 15 pct. af de anbragte børn på den ene side havde problemer i skolen, men på den anden side ikke fik støtte til afhjælpning af disse problemer. Da vi ikke kan gå ned i den enkelte sag og vurdere problemernes omfang og dybde, kan vi heller ikke tage stilling til, om det evt. kunne være fuldt forsvarligt ikke at iværksætte støtteforanstaltninger. Man kunne vel godt forestille sig, at nogle problemer ikke nødvendigvis kræver handling fra myndighedernes side. På den anden side vil følgerne af eventuelle 'undladelsessynder' alene komme til at hvile på den svage parts, børnenes, skuldre. Derfor kalder resultatet i det mindste på en skærpet opmærksomhed i forhold til problemstillingen.

TABEL 2.14

Andelen blandt anbragte 11-årige med støtte til afhjælpning af psykiske problemer i skolen. Procent.

	Børn i plejefamilier	Børn på institution	Alle med psykiske problemer
<i>Støtteform:</i>			
Fra skolens støttecenter	39	26	34
Særlige materialer og tekniske hjælpemidler	26	49	35
Specialklasse eller anden lille klasse	20	42	28
Skolepsykolog/PPR	49	51	50
Ekstra dansk	24	16	22
Lektiehjælp	14	32	20
Procentgrundlag	139	73	217

Kilde: SFI's forløbsundersøgelse af anbragte børn fra 1995-årgangen. Skema til anbringelsesstedet i 2007.

Ideelt set skal støtten til et barn tage udgangspunkt i, hvilket eller hvilke problemer barnet har. Da så mange børn kæmper med flere samtidige problemer, bliver det imidlertid vanskeligt at isolere det enkelte problem og se, hvilken støtte der ydes til netop dette problem. Foretages alligevel en opgørelse af hyppigheden af forskellige former for støtte, når barnet har en bestemt type problem, bliver billedet meget ensartet. En opgørelse af støtten til børn med psykiske problemer er vist i tabel 2.14. En tilsvarende opgørelse for børn med koncentrationsproblemer eller problemer i forhold til kammerater ville stort set vise det samme billede. Det skyldes, at det i vidt omfang ville være de samme børn (med både psykiske- og koncentrationsproblemer), som ville indgå i opgørelserne. Der er faktisk større forskelle på spil, hvis vi opdeler børn med et bestemt problem (eksempelvis psykiske problemer) efter deres anbringelsessted (tabel 2.14). Her ses, at børn i plejefamilier hyppigere end institutionsanbragte modtager støtte fra skolens støttecenter, hvorimod støtte i form af særlige materialer og tekniske hjælpemidler forekommer meget hyppigere hos de institutionsanbragte børn. Det skal her erindres, at to ud af tre børn i en plejefamilie modtager en ganske almindelig undervisning i folkeskolen, hvorimod børn på institution for to tredjedele vedkommende modtager specialundervisning. Der er således en klar forskel på problemerne og dermed behovene blandt disse to grupper af anbragte børn. Det må endvidere tages med i betragtning som en mulighed, at man i praksis ser på den stedlige værktøjskasse og spørger: Hvad kan vi

gøre her? Hvad plejer vi at gøre? Hvad plejer at virke? I folkeskolens regi råder man over visse midler (fx at henvise til PPR og tilbyde ekstra danskundervisning), som derfor let bliver dem, der først overvejes, når situationen kalder på handling. På en døgninstitution er der fx pædagoger til rådighed uden for undervisningstiden, hvorfor lektiehjælp kan være en nærliggende mulighed.

KONKLUSION

I dette kapitel har vi – med de begrænsninger, der følger af udelukkende at benytte eksisterende data, som ikke er indsamlet specielt til brug for dette projekt – tegnet et billede af 11-årige, der er anbragt uden for hjemmet. Beskrivelsen bygger på spørgeskemasvar fra en voksen på det sted, hvor barnet er anbragt. Det er for langt de fleste (70 pct.) barnets plejeforælder, som har svaret. Resten af børnene bor ikke i en plejefamilie, men på en institution, som enten kan være en døgninstitution eller et socialpædagogisk opholdssted.

Det går som en rød tråd gennem kapitlet, at der på næsten alle områder er forskelle mellem børn, der er anbragt i familiepleje, og børn, der bor på en institution. Førstnævnte gruppe, som endnu i 11-årsalderen udgør majoriteten af anbragte børn, har færre og knap så tunge problemer at slås med som de institutionsanbragte børn. Man kan også sige det på den måde, at institutionerne med deres specialuddannede personale og ofte målrettede behandlingsapparat tager sig af de komplicerede problemer, mens plejefamilierne sættes ind over for børn, hvis problemer har en mindre tyngde og ganske ofte ligger i deres omgivelser (forældres manglende forældreevne) snarere end hos barnet selv. De familieanbragte børn er da også gennemgående fjernet fra hjemmet på et tidligere tidspunkt i deres liv end de børn, som er anbragt på en institution.

En mindre gruppe af de anbragte børn er psykisk udviklingshæmmede. Deres livssituation er ganske speciel, hvilket kommer stærkt til udtryk, når fokus rettes mod deres undervisning. Her er et felt, hvor det er uden mening at vurdere dem efter samme målestok, som bruges over for deres jævnaldrende. I de statistiske analyser lønner det sig derfor at holde de psykisk udviklingshæmmede i en kategori for sig.

Set over en bred kam har de anbragte børn det vanskeligere i skolen end børn i almindelighed har. Men det skal også bemærkes, at der er lige så store forskelle inden for gruppen af anbragte børn, som der er blandt børn i almindelighed. Således er en fjerdedel af de anbragte 11-årige karakteriseret ved, at deres fjernelse fra hjemmet ikke er begrundet i deres egne forhold, men i forældrenes manglende evne til at give dem en tryk opvækst; de har været anbragt i en længere årrække; har ingen diagnose på alvorlig sygdom eller handicap, og på SDQ-skalaen falder de inden for normalområdet. Det får os til at tro, at disse børn har potentiale til at klare sig nogenlunde på lige fod med andre børn, der er så heldige at kunne bo hjemme i familien. I den anden ende af spektret findes en halvt så stor gruppe, som bærer på de modsatte karakteristika, og som typisk bor på en institution. Det er i høj grad børn af denne type, der er i fokus for de to næste delprojekter om visitation til anbringelse og undervisning af anbragte børn og unge.

Hovedparten af de anbragte børn rummes inden for den kommunale folkeskole med tilhørende specialundervisning. Knap halvdelen modtager faktisk et ganske almindeligt undervisningsstilbud (uden specialundervisning). Men for en del af børnene kniber det indlæringsmæssigt at holde trit med de andre børn. Der er klart flere omgængere blandt de anbragte, ligesom andelen, der (efter de daværende regler frem til skoleåret 2006/07) vurderes at kunne få problemer med at nå et niveau, som berettiger til at gå op til afgangsprøven i 9. klasse, er en del højere end i hele årgangen.

Ved siden af hjemmet er skolen den vigtigste arena for 11-åriges liv. Tilegnelse af færdigheder og metoder, som skal bruges i den videre færd gennem tilværelsen, støttes eller hæmmes af omgangen med lærere og kammerater samt af de styrker og svagheder, barnet bærer med sig i sin personlige bagage. Langt hovedparten (85 pct.) af de anbragte børn har haft problemer i skolen inden for det sidste år. Det er en dobbelt så stor andel som blandt alle andre børn i denne alder. Og det er som regel ikke kun et enkelt problem, de anbragte børn har haft. Halvdelen har fx haft tre eller flere problemer at slås med. De hyppigst forekommende er konflikter med kammerater og koncentrationsproblemer. Psykiske problemer og konflikter med lærere hører også hverdagen til for anbragte børn. Alt sammen noget der har tendens til at lægge sig i vejen for den indlæring, som er undervisningens formål. Derfor er det vigtigt, at problemerne søges afhjulpet i størst mulig udstrækning. Det er tilfredsstill-

lende at kunne notere, at de fleste af de anbragte børn med skoleproblemer får støtte til afhjælpning af disse, men det kalder samtidig på en skærpet opmærksomhed omkring rimeligheden i, at 15 pct. ingen støtte får til afhjælpning af deres problemer i skolen. Det vil være forhastet uden videre at karakterisere det som uforsvarligt, men det kalder på fornyet overvejelse.

SAMMENFATNING

Ved brug af data fra to meget forskellige kilder – Ankestyrelses årsstatistik 2006 over afgørelser i sager om anbringelsen af børn og unge uden for hjemmet og SFI's forløbsundersøgelse af børn fra 1995-årgangen, som aktuelt er eller i en periode af deres barndom har været anbragt uden for hjemmet – er der i de foregående kapitler kastet lys over temaet: børn der er anbragt uden for hjemmet. Der er i særlig grad fokuseret på oplysninger om børnenes undervisningsforhold. Ankestyrelsens statistik over anbringelser uden for hjemmet er en typisk produktionsstatistik, der på tværs af aldersgrupper beskriver mængden af sagsafgørelser i en bestemt periode. SFI's forløbsundersøgelse har derimod et longitudinelt design, der gør det muligt at undersøge udviklingen over tid for en bestemt gruppe af børn, som alle er født i et bestemt år (1995). Forløbsundersøgelsens seneste dataindsamling fandt sted i 2007, da børnene var 11 år gamle.

Hvad angår beskrivelserne i kapitel 1, hvor kilden er Ankestyrelsens registreringer af sagsbehandlingen i kommunerne, må vi konstatere, at de skole- og undervisningsrelaterede data er yderst sparsomme. Det hænger utvivlsomt sammen med, at anbringelsessager traditionelt primært ses som *sociale* sager, der i en del tilfælde også har *sundheds- og helbredsmaessige* aspekter. Den undervisningsmæssige synsvinkel har tilsyneladende været underprioriteret. Ved etableringen af det forholdsvis nye, elektroniske registreringssystem har der således været fokus på at medta-

ge spørgsmål, som kan belyse sagens sociale aspekter. I betragtning af den betydelige vægt, der (jf. Servicelovens § 50) lægges på at få inddraget alle sagens aspekter, herunder barnets/den unges uddannelsesforhold, før beslutning om anbringelsen træffes, samt at registreringssystemet er ganske nyt (fra 2006), kan det måske undre en smule, at der føres så få oplysninger om barnets (ofte mangelfulde) skolegang til bogs. Ganske vist skal registreringerne dække hele aldersspændet fra 0 til 18 år. Det skal med andre ord også bruges i forhold til børn under og over den undervisningspligtige alder, men som det fremgik af kapitel 1, er 40 pct. af alle nyanbragte i alderen 7-14 år, og lægges de 15 årige til, kommer andelen op på ca. 50 pct.

Den anden datakilde, SFI's forløbsundersøgelse, havde sin hidtil seneste dataindsamling i 2007, hvor børnene var 11 år gamle og derfor efter gængs målestok kunne ventes at gå i 5. klasse. Skolegang er et centralt element i 11-åriges hverdag, og derfor er der i kapitel 2 langt mere fokus på dette tema.

Opgjort i runde tal modtager to ud af tre anbragte 11-årige børn deres undervisning i det, der før kommunalreformen var den kommunale folkeskoles regi. Det kan være et ganske *almindeligt undervisningstilbud* (hvilket det er for det brede flertal af disse børn), men der kan også indgå nogen specialundervisning. De resterende børn undervises enten i en *specialskole* (typisk for handicappede børn) eller på en *intern skole*.

Der er en tydelig sammenhæng mellem anbringelses- og undervisningsform. Børn i plejefamilier vil typisk modtage en ganske normal undervisning sammen med andre almindelige børn. Anderledes forholder det sig med de institutionsanbragte børn, som ofte får en specialiseret undervisning på en intern skole. Sammenhængen skal forstås sådan, at det fortrinsvis er børn med overkommelige problemer, der anbringes i en plejefamilie, hvorimod institutionerne med specialuddannet personale tager sig af de børn, der har særlige vanskeligheder og derfor ikke kan rummes i en plejefamilie.

Vanskelighederne kan fx manifestere sig i de diagnoser, man har hæftet på en del af børnene, eller gennem den måde, SDQ-spørgsmålene er blevet besvaret på. Det er da også karakteristisk, at diagnosebørnene fylder relativt meget på specialskoler og interne skoler samt blandt de børn, som i øvrigt modtager specialundervisning. Ligeledes er der relativt mange, der får specialundervisning, blandt de børn, som placeres uden for normalområdet på SDQ-skalaen.

Samtidig med det positive signal, der ligger i, at halvdelen af de anbragte børn får almindelig undervisning i folkeskolen, skal det noteres, at relativt mange indlæringsmæssigt er bagud, i den forstand at de på et tidspunkt har gået en klasse om. Derfor går hele 40 pct. i 4. klasse (hvor det 'normale' ville være 5. klasse). Analyserne viser, at der er en stærk sammenhæng mellem klassetrin og indplacering på SDQ-skalaen, samt om barnet har en diagnose. Tilsvarende går de børn, som blev anbragt alene på grund af forældrenes manglende evne til at udfylde forældrerollen, som oftest i 5. klasse, hvorimod børn med egne vanskeligheder som anbringelsesårsag ofte slet ikke kan placeres på et klassetrin eller (hvis det er tilfældet) kun går i 4. klasse.

Fra 2007 skal alle elever afslutte 9. klasse med at aflægge folkeskolens afgangsprøve. Før var det frivilligt, og omkring 90 pct. gjorde det. Undersøgelsen refererer til forholdene før 2007, og når anbringelsesstedet bliver bedt om at se frem i tiden og give et bud på, om barnet vil kunne gå op til folkeskolens afgangsprøve i 9. klasse, skønnes halvdelen af børnene helt bestemt at kunne opfylde dette mål, mens det på den anden side skønnes helt urealistisk for en fjerdedel.

LITTERATUR

- Ankestyrelsen (2008): Børn og unge anbragt uden for hjemmet. Årsstatistik 2006. I: *Ankestyrelsens Statistikker*.
- Ankestyrelsens hjemmeside: <http://www.ankestyrelsen.dk/>.
- Danmarks Statistik (2007): Bistand til børn og unge 2005. I: *Statistiske Efterretninger*, 2007:3.
- Egelund, T. et al. (2004): *Små børn anbragt uden for hjemmet. En forløbsundersøgelse af anbragte børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet 04:17.
- SDQ's hjemmeside: www-sdqinfo.com.
- Statistikbanken: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2007

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 07:01 Damgaard, B. & Boll, J.: *Opfølgning på sygedagpenge – Del I. Kommuners, lægers, og virksomheders erfaringer med de nye regler*. 2007. 116 s. ISBN 978-87-7487-842-1. Kr. 100,00.
- 07:02 Bach, H.B. & Petersen, K.N.: *Kontanthjælpsmodtagerne i 2006. En surveyundersøgelse af matchkategorier, arbejde og økonomi*. 2007. 146 s. ISBN 978-87-7487-843-8. Kr. 110,00.
- 07:03 Sivertsen, M.: *Hvordan virker indsatsen mod negativ social arv? Gennemgang og analyse af 54 projektevalueringer*. 2007. 55 s. ISBN 978-87-7487-844-5. Kr. 60,00.
- 07:04 Jespersen, S.T., Junge, M., Munk, M.D. & Olsen, P.: *Brain drain eller brain gain? Vandringer af højtuddannede til og fra Danmark*. 2007. 64 s. ISBN 978-87-7487-846-9. Netpublikation.
- 07:05 Benjaminsen, L.: *Storbypuljen – Indsatser for socialt udsatte. Idéer og erfaringer*. 2007. 47 s. ISBN 978-87-7487-847-6. Kr. 60,00. Pjece.
- 07:06 Müller, M.M., Havn, L., Holt, H. & Jensen, S.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2006*. 2007. 178 s. ISBN 978-87-7487-848-3. Kr. 180,00.

- 07:07 Madsen, M.B., Filges, Hohnen, T. Jensen, S. & Nærvig Petersen, K.: *Vil De gerne have et arbejde?* 2007. 194 s. ISBN 978-87-7487-849-0. Kr. 175,00.
- 07:08 Nielsen, C., Benjaminsen, L., Dinesen P.T. & Bonke, J.: *Effekt-måling*. 2007. 180 s. ISBN 978-87-7487-850-6. Netpublikation.
- 07:09 Boesby, D.: *At oplyse om demens. Idéer og inspiration*. 2007. 18 s. Netpublikation.
- 07:10 Graversen, B.K., Damgaard, B. & Rosdahl, A.: *Hurtigt i gang. Evaluering af et forsøg med en tidlig og intensiv beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige*. 2007. 107 s. ISBN 978-87-7487-851-3.
- 07:11 Thorsager, L., Børjesson, E., Christensen, I. & Pihl, V.: *Metoder i socialt arbejde. Begreber og problematikker*. 2007. 128 s. ISBN 978-87-7487-852-0. Kr. 120,00.
- 07:12 Hohnen, P., Mortensøn, M.D. & Klitgaard, C.: *Den korteste vej til arbejdsmarkedet. En kvalitativ undersøgelse af indsatsen over for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige*. 2007. 145 s. ISBN: 978-87-7487-854-4. Kr. 138,00.
- 07:13 Rostgaard, T.: *Begreber om kvalitet i aldreplejen. Temaer, roller og relationer*. 2007. 225 s. ISBN 978-87-7487-855-1. Kr. 218,00.
- 07:14 Bonke, J.: *Ludomani i Danmark. Faktorer af betydning for spilleproblemer*. 2007. 90 s. ISBN 978-87-7487-853-7. Kr. 90,00.
- 07:15 Andersen, D. & Højlund, O.: *Interview med 11-årige. Erfaringer fra et web-baseret pilotprojekt*. 2007. 121 s. ISBN: 978-87-7487-857-5. Kr. 110,00.
- 07:16 Dahl, K.M.: *Udsatte børns fritid – et litteraturstudie*. 2007. 85 s. ISBN: 978-87-7487-858-2. Netpublikation.
- 07:17 Vinther, H.: *Rundt om forebyggelses- og sundhedscentre. Muligheder og barrierer for udvikling af forebyggelses- og sundhedscentre i Danmark*. 2007. 78 s. ISBN: 978-87-7487-860-5. Netpublikation.
- 07:18 Fridberg, T. & Jæger, M.M.: *Frivillige i Hjemmeværnet*. 2007. 97 s. ISBN: 978-87-7487-861-2. Kr. 90,00.
- 07:19 Høgelund, J. & Larsen, B.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2005 og 2006*. 2007. 39 s. ISBN: 978-87-7487-864-3. Netpublikation.
- 07:20 Larsen, B., Müller M.M. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Regionale forskelle*. 2007. 65 s. ISBN: 978-87-7487-865-0. Netpublikation.

- 07:21 Jørgensen, M.: *Danskernes pensionsopsparinger. En deskriptiv analyse.* 2007. 238 s. ISBN: 978-87-7487-866-7. Kr. 198,00.
- 07:22 Benjaminsen, L. & Christensen, I.: *Hjemløshed i Danmark 2007. National kortlægning.* 2007. 159 s. ISBN 978-87-7487-867-4. Kr. 148,00.
- 07:23 Nielsen, V.L. & Ploug, N.: *Når politik bliver til virkelighed. Festskrift til professor Søren Winter.* 2007. 241 s. ISBN: 978-87-7487-868-1. Kr. 229,00.
- 07:24 Egelund, T. & Vitus, K.: *Sammenbrud i anbringelser af unge. Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen.* 2007. 67 s. ISBN: 978-87-7487-869-8. Kr. 75,00.
- 07:25 Ploug, N.: *Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner.* 2007. 48 s. ISBN: 978-87-7487-870-4. Kr. 50,00.
- 07:26 Olsen, H.: *Konstruktion og kvalitets sikring af multisurveydata.* 2007. 181 s. ISBN: 978-87-7487-871-1. Netpublikation.
- 07:27 Rostgaard, T. & Thorgaard, C.: *God kvalitet i ældreplejen. Sådan vægter ældre, plejepersonale og visitatorer.* 2007. 130 s. ISBN: 978-87-7487-872-8. Kr. 130,00
- 07:28 Jensen, T.G. & Liversage, A.: *Fædre, sønner, ægtemænd. Om maskulinitet og manderoller blandt etniske minoritetsmand.* 2007. 80 s. ISBN: 978-87-7487-874-2. Netpublikation.
- 07:29 Olsen, B.M. (red.): *Evalueringen af den fleksible barselorlov. Orlovreglerne set fra forældres, kommuners og arbejdspladsers perspektiv.* 2007. 222 s. ISBN: 978-87-7487-875-9. Netpublikation.
- 07:30 Beer, F. & Damgaard, B.: *Kommuner og virksomheders samspil om socialt engagement.* 2007. 84 s. ISBN: 978-87-7487-854-2. Kr. 90,00.
- 07:31 Rosdahl, A.: *Kommunale aktiveringsprojekter med produktion 2007.* 2007. 70 s. ISBN: 978-87-7487-877-3. Kr. 75,00.
- 07:32 Christoffersen, M.N., Hammen, I., Andersen, K.R. & Jeldtoft, N.: *Adoption som indsats. En systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer.* 184 s. ISBN: 978-87-7487-881-0. Kr. 190,00.
- 08:01 Amilon, Anna: *Danskernes forventninger til pension.* 151 s. ISBN: 978-87-7487-885-8. Kr. 150,00.
- 08:02 Jæger, Mads M.: *Mere attraktive almene boliger? Effektevaluering af Omprioriteringsloven 2000.* 97 s. ISBN: 978-87-7487-886-5. Kr. 100,00.

- 08:03 Rosenstock, M., Jensen, S., Boll, J., Holt, H. & Wiese, N.: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2007*. 202 s. ISBN: 978-87-7487-887-2. Kr. 198,00.
- 08:04 Thorgaard, C.H. & Hougaard, I.B.: *Fokus på demens. Evaluering af en efteruddannelse i forebyggende hjemmebesøg*. 62 s. ISBN: 978-87-7487-888-9. Netpublikation.
- 08:05 Thorgaard, C.H. & Hougaard, I.B.: *Metoder til kvalitet i aldreplejen. Evaluering af et metodeudviklingsprojekt*. 76 s. ISBN: 978-87-7487-889-6. Kr. 80,00.
- 08:06 Olsen, B.M. & Dahl, K.M.: *Fritidsliv i børnehøjde. Beretninger fra udsatte børn*. 124 s. ISBN: 978-87-7487-890-2. Kr. 125,00.
- 08:07 Høgelund, J., Boll, J., Skou, M. & Jensen, S.: *Effekter af ændringer i sygedagpengeloven*. 178 s. ISBN: 978-87-7487-891-9. Kr. 175,00.
- 08:08 Bach, H.B.: *Livet efter en ulykke – arbejdsliv og forsørgelse efter en ulykke, som blev vurderet i arbejdsskadestyrelsen*. 114 s. ISBN: 978-87-7487-892-6. Kr. 100,00.
- 08:09 Christensen, G.: *Hvorfor lejere bliver sat ud af deres boliger. Og konsekvenserne af en udsættelse*. 268 s. ISBN 978-87-7487-894-0. Kr. 238,00.
- 08:10 Larsen, B., Schademán, H.K. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2006. Vilkår og betingelser for handicappede på arbejdsmarkedet*. 180 s. ISBN: 978-87-7487-893-3. Kr. 180,00.
- 08:11 Jørgensen, M.: *Danskernes indbetalinger til pension – Hvordan påvirker tilknytningen til arbejdsmarkedet de fremtidige pensioner?* 222 s. ISBN: 978-87-7487-895-7. Kr. 220,00.
- 08:13 Bonfils, I.S., Bengtsson, S. & Olsen, L. (red.): *Handicap og ligebehandling I praksis*. 175 s. ISBN 978-87-7487-897-1. Kr. 180,00.
- 08:14 Andersen, D.: *Anbragte børn i tal. Kvantitative analyser af data om børn, der er anbragt uden for hjemmet med fokus på skolegang. Delrapport 1*. 76 s. ISBN 978-87-7487-899-5. Netpublikation.
- 08:15 Mortensen, M.D., Neerbek, M.,N.: *Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. Delrapport 2*. 126 s. ISBN 978-87-7487-900-8. Kr. 125,00.

ANBRAGTE BØRN I TAL

KVANTITATIVE ANALYSER AF DATA OM BØRN, DER ER ANBRAGT UDEN FOR HJEMMET MED FOKUS PÅ SKOLEGANG

Anbragte børn og unge klarer sig dårligt i skolen. Derfor ønskes mere fokus på skoletilbuddet, når børn og unge bliver anbragt uden for hjemmet. SFI har for Undervisningsministeriet undersøgt samarbejdet omkring visitation til anbringelse og undervisning på især anbringelsessteder med intern skole.

Denne rapport er første del i en serie på fire rapporter om emnet. Den giver et talmæssigt overblik over feltet, i form af kvantitative analyser af eksisterende data om børn og unge, der anbringes uden for hjemmet. Datgrundlaget er Ankestyrelsens første årsstatistik i 2006 over afgørelser i anbringelsessager og SFI's egen forløbsundersøgelse af børn fra årgang 1995, der er eller har været anbragt uden for hjemmet.

Delrapport 2 og 3 er kvalitative undersøgelser om samarbejde og prioritering af børn og unges undervisning, dels når de visiteres til anbringelse, dels under selve anbringelsen på en institution med og uden intern skole.

Delrapport 4 udkommer som en opsamling af undersøgelsens forskningsresultater.